

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
Fakulta Zahradnická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

LEDNICE 2007

Kristýna Vodičková

Prohlášení o autorství

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

SOUDOBA VÝSTAVNICKÁ EXPOZICE SE ZAHRADNICKOU TÉMATIKOU

vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiloženém seznamu literatury.

Bakalářská práce je školním dílem a může být použita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího bakalářské práce a děkana ZF MZLU v Brně.

Dále bych chtěla poděkovat osobám, bez jejichž pomoci by práce nemohla vzniknout vůbec, nebo byla omezena. Můj vděk patří jmenovitě paní Petře Hartmannové z Turistického centra v Chebu, Ing. Radce Jiráčkové za společnost Výstaviště České Budějovice a.s., Ing. Janě Kozlové – asistentce garanta zahradnické výstavy v Olomouci a paní Aleně Svobodové ze společnosti Výstavy spol. s r.o.. Jejich ochota a poskytnuté materiály především o historii českých výstav pro mne byly opravdu velkým přínosem. Svým kolegům za poskytnuté fotografie, svému kamarádovi Josovi Segersovi za překlady z nizozemštiny a především za psychickou podporu děkuji svojí rodině.

Dne 10. 7. 2007

Podpis .....

PROHLÁŠENÍ O AUTORSTVÍ	2
1.ÚVOD	5
2.CÍL PRÁCE	7
3.HISTORIE	8
3.1 HISTORIE VÝSTAVNÍ TVORBY – SVĚT	8
3.2 HISTORIE VÝSTAVNÍ TVORBY – ČECHY, MORAVA A SLOVENSKO	11
3.2.1 Výstavní a veletržní činnost v Brně.....	12
3.3 HISTORIE VÝSTAVNÍ TVORBY SE ZAHRADNICKOU TÉMATIKOU	13
Vývoj zahradnických výstav v jednotlivých zemích.....	15
3.3.1 Belgie	15
3.3.2 Německo.....	15
3.3.3 Holandsko.....	16
3.3.4 Rakousko.....	17
3.3.5 Anglie	17
3.3.6 Španělsko	18
3.3.7 Itálie.....	18
3.3.8 Francie, Maďarsko	18
3.3.9 Slovensko	18
3.3.10 Česká republika	18
4.TEORIE VÝSTAVNICKÉ TVORBY	21
4.1 TYPY VÝSTAV	21
4.1.1 Typy výstav podle funkce	21
4.1.2 Typy výstav podle doby konání	21
4.1.3 Typy výstav dle teritoriálního kritéria.....	22
4.1.4 Typy výstav dle okruhu návštěvníků.....	23
4.1.5 Specifický druh výstav - Muzea a galerie	23
4.2. TŘÍDĚNÍ ZAHRADNICKÝCH VÝSTAV	23
4.3 MÍSTA KONÁNÍ – VÝSTAVNÍ AREÁLY A PROSTORY	26
4.3.1. Výstavní prostor	26
4.3.2. Výstavní zařízení.....	27
4.3.2.1. Výstavní areály.....	27
4.3.2.2. Výstavní pavilony.....	29
4.3.3. Výstavní prostor	29
4.3.3.1 Exteriéry	30
4.3.3.1 Interiéry	30
5. ZVLÁŠTNOSTI V ZAHRADNICKÉM VÝSTAVNICTVÍ	32
5.1 CHARAKTER MATERIÁLU	32
5.2 ZPŮSOB INSTALACE A NÁSLEDNÝ PROVOZ VÝSTAVY	32
5.3 DOPROVODNÉ PŘEDMĚTY	33
5.4 LIKVIDACE ČI PŘESTAVBA	33
6. VÝZNAMNÉ VÝSTAVY	34
6.1 VÝZNAMNÉ SVĚTOVÉ VÝSTAVY	34
6.1.1 FLORIADE 2002	34
6.1.2 IGA	36
6.1.3 BUGA.....	37
6.1.4 CHELSEA FLOWER SHOW	40
6.2 VÝZNAMNÉ VÝSTAVY V ČESKÉ REPUBLICCE	41
6.2.1 FLORA OLOMOUC.....	41
Historie výstavy.....	41
Areál výstaviště.....	42

Profesní úroveň	46
Zahradnický obor	47
Budoucnost.....	47
6.2.2 KRAJINNÁ VÝSTAVA BEZ HRANIC	48
6.2.3 ZAHRADA ČECH - LITOMĚŘICE	50
6.2.4 ZEMĚ ŽIVITELKA ČESKÉ BUDĚJOVICE.....	52
7. SHRNU TÍ.....	56
8. ZÁVĚR	57
9. ABSTRAKT	58
10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
11. SEZNAM ILUSTRACÍ.....	61

1. ÚVOD

Pořádání výstav má velmi dlouhou historii. V nejstarších dobách se vystavovalo zboží hlavně za účelem obchodu a dělo se tak na volných prostranstvích. Tyto výstavy umožňovaly řemeslníkům a obchodníkům výbornou příležitost vystavovat a prodávat. Způsob výstav se lišil podle doby a podle zemí a závisel na pokroku dosaženém v tom kterém odvětví. Byl tedy určitým barometrem pokroku.

Nyní má výstavnictví spíše charakter přehlídky na poli průmyslu, vědy, umění a kultury. Výstavnictví je samostatnou disciplínou architektury, ve které dominuje především syntéza architektury, výtvarné práce a produkce. Závažným úkolem dneška je hlavně bezprostřední předávání informací.

Výstavnictví plní úlohu propagační, informační a vzdělávací. Jejím cílem je uměleckými prostředky formovat prostor jako komunikační prostředek, ve kterém je sdělení vázáno na použití hmotných i nehmotných prvků. Toto sdělení je přenášeno veřejně, přímo a jednosměrně, přičemž zprávy přijímá různorodé publikum, dočasně vázané na daný prostor. Výstava je také útvar různorodý, používá výrazové prostředky ostatních medií a přetváří si je po svém. Jejím cílem je vytvořit v jedinečném prostoru komunikační systém, propojený vnitřní estetickou logikou, se záměrem konečného propagačního efektu.

Smyslem práce tvůrce – architekta není jen samoučelná estetika uspořádání, ale uspořádání takové, které přispívá k co největší informovanosti. Výsledek práce musí tedy vystihnout dané téma a vytvořit podmínky pro jeho pochopení. Výstava využívá nejnovějších výsledků architektury, umění, výroby a vědeckých disciplin od aplikované matematiky až po psychologii a sociologii. Současná výstavnická praxe se neobejde ani bez přihlídnutí k zákonům ekonomiky, charakteru výroby a spotřeby zboží, kulturních a společenských potřeb obyvatelstva.

Výstavnická tvorba zahrnuje nutnou spolupráci literárních a umělecko – výtvarných tvůrců, techniků a konstruktérů, specialistů různých oborů. To, že se stala výstavní tvorba samostatnou disciplínou architektury je důsledkem pozitivního vlivu výstav na rozvoj společnosti. Výstavnictví je jedním z tzv. „hraničních“ oborů.

Svými vyjadřovacími prostředky je výstavnictví schopno podat znalosti o člověku, společnosti a přírodě. Výstavnictví se stalo jedním z prostředků uměleckého osvojování světa, prosadilo se jako samostatný obor s vlastními specifickými zákonitostmi tvorby. Výstavnictví

prezentuje určitou část vnějšího světa člověka, část životního prostředí s jeho problémy estetickými, etickými, ale i ekonomickými a technologickými.

Ve světě jsou veletrhy a výstavy, včetně zahradnických, pořádány na obchodně výdělečném, podnikatelském principu. Práce organizátorů i úroveň vystavovatelů je pak poměřována především docíleným finančním výsledkem. Náklady, poplatky, daně, cla jsou vysoké, limitují okruh vystavovatelů. Přednost má partner ekonomicky silný, před kvalitním nebo zajímavým.

Méně často se pořádají výstavy nevýdělečné, umělecké, výchovně – naučné nebo kulturní. Mají nárok na různé finanční úlevy, lze je sponzorovat a různými způsoby podporovat. Pro tento typ výstav lze zato snadněji získat významné představitele vědy, kultury a umění. Tyto výstavy otevírají nebo navštěvují nejvyšší představitelé veřejného a politického života.

V kombinaci se systémem otevřeného výstaviště se tento typ výstav ve svém důsledku pro pořádající město může jevit jako ekonomicky přínosnější. České zahradnické výstavnictví dnes jen z části a spíše spontánně plní záměry, cíle a potřeby zahradnického oboru. (FINGER, 2002)

2.CÍL PRÁCE

Práce se zabývá studiem principů výstavní a veletržní tvorby a jejich organizací. Zpracování práce zahrnuje několik tématických okruhů. Prvním okruhem je zpracování historie výstav a to v měřítku jak světovém, tak i českém. Dalším bodem tohoto okruhu je historie výstav konkrétně se zahradnickou tematikou. Druhý okruh je zaměřen na stanovení obecných principů třídění a řazení výstav z hlediska jejich funkce, délky a místa konání, dle okruhu návštěvníků aj.. Poslední okruh je konkrétně zaměřen na vybrané světové i české výstavy výhradně se zahradnickou tematikou.

3.HISTORIE

3.1 Historie výstavní tvorby – svět

V retrospektivě světových výstav lze identifikovat několik vývojových fází, ovlivňujících celou architektonickou koncepci i způsob instalace expozic. V první fázi vývoje světových výstav vychází první impuls z Prahy. Konala se zde první průmyslová výstava Evropy, která byla uspořádána při příležitosti korunovace Leopolda II. českým králem, roku 1791. Výstava byla vytvořena na jednoduchém provozním schématu. Shledala se se značnou publicitou a vydobyla si i značný a příznivý ohlas v zahraničí, hlavně ve Francii. Také jako první následovala pražskému příkladu. V roce 1798 byla tedy zahájena II. evropská průmyslová výstava v Paříži.

Již koncem 18. století se stala výstavní činnost nezbytným výrazovým prostředkem hospodářské a kulturní úrovně vyspělých národů. Každá z následných výstav i v 19. a 20. století představovala shrnutí výsledků lidského úsilí, jeho jedinečnosti a všeho, co představuje vývoj lidského myšlení i praxe.

V roce 1851 byla ve smyslu ideje „Světové výstavy“ uspořádána v Londýně, v Hyde Parku výstava. Měla humanistický obsah a konfrontovala dosažený vývoj civilizační i kulturní. Její ideový obsah jí zajistil druhové odlišení a statut světové výstavy. Byla vypsána i soutěž o hlavní pavilon „Great exhibition“, ten vyhrál návrh na pavilon ze skla a oceli, nemohl být však z technických důvodů realizován. To dalo příležitost návrhu Josepha Paxtona, jehož projekt se stal převratným architektonickým dílem v dějinách výstavnictví. Jeho dílo bylo pevně ohraničeno cenou, dobou výstavby a hlavně převratnou byla možnost demontáže pavilonu. Jeho „Crystal Palace“ (tabule 1) demonstroval nový směr vývoje.

Po velkém úspěchu Londýnské výstavy následují v letech 19. století další. V roce 1853 ve Philadelphii (tabule 2), 1878 v Paříži, 1879 v Sydney, 1880 v Melbourne, 1883 v Amsterdamu, v dalších letech v Antverpách, New Orleansu, Kodani, Barceloně, Bruselu, v Paříži, 1893 v Chicagu (tabule 2) a v roce 1900 opět v Paříži. Typ „Crystal Palace“ se na těchto výstavách objevuje v mnoha modifikacích.

Dalším významným architektonickým dílem v rámci výstavnictví, je Krantzův výstavní pavilon. „Neobvyklá architektonická forma oválného tvaru z oceli a skla komponovaná jako soustava pevných sedmi volně prostorově propojených galerií s centrálním prostorem byla novým přínosem ideovému i provoznímu řešení pavilonu typu

Palais de l'industrie (tabule 3), který byl až do roku 1876 hlavním představitelem výstavní architektury. Ideově představoval Krantzův architektonický záměr symboliku demonstrující cestu kolem světa, na níž defilují jednotlivé národy a státy.“ (Denk 1987) Poprvé byl předveden na světové výstavě v Paříži v roce 1867 (tabule 1). Pávilon byl situován na Champ de Mars, jež byl od té doby tradičním dějištěm všech dalších světových výstav konaných v Paříži.

Další světové výstavy jako například 1873 ve Vídni, 1876 ve Filadelfii a 1878 v Paříži nejsou již takovým přínosem z hlediska architektury, vykazují však důslednější urbanistický koncept a kompozici. Například dnešní kompoziční osnova města Paříže byla určena již urbanistickou koncepcí výstavy na Champ de Mars a v prostoru Trocadero. Další výstavy jako byly v Sydney, Melbourne, Amsterdamě, Antverpách, New Orleansu, Barceloně a Bruselu, nepřináší již nic nového, jsou spíše v duchu gigantomie a pompéznosti.

Zlomem byla až opět výstava v Paříži v roce 1889, která přinesla nové impulsy – zvláště inženýrská díla oproštěná od dekorativismu jako např. Galerie des machines a Eiffelova věž. Věž vysoká 300 m se vztyčila nad městem jako výzva a ukazatel světového pokroku. Byla postavena za 16 měsíců a na jejím vrcholu byl umístěn stožár s francouzskou vlajkou.“ (OTRUBA, 2002) Tyto díla stejně jako Krantzův pávilon byly pochopeny až po jejich dokončení. Poslední desetiletí 19. století zaznamenává dvě výstavy charakteristické stylovou různorodostí a historismem, jsou to výstavy konané v Chicagu (1893) (tabule 2) a Paříži (1900).

Dvacáté století neubírá na poli výstavnictví nic na přitažlivosti. Stále více se projevuje jednotná koncepce a tématická ucelenost. Projevují se snahy o nalezení a uplatnění nových forem architektury výstav. Zpočátku však výstavy nepřináší žádné významné novum. Až v roce 1925 Mezinárodní výstava dekorativních a průmyslových umění v Paříži obohatila výstavnictví výraznou kvalitou a reprezentací zúčastněných států. Bylo to vlastně první střetnutí národů po první světové válce. Na této výstavě významní světový architekti představili nové prostorové koncepce založené na syntéze výtvarných umění s architekturou. Nové myšlenky v oboru výstavní tvorby ovlivnilo i avantgardní hnutí dvacátých a třicátých let, jež bylo spjato s funkčními potřebami společnosti, ale i novým vizuálním výrazem. Významnými představiteli nových myšlenek byli pro příklad El Lissický a jeho interiéry ruského pavilonu na výstavě dekorativního umění v Paříži (1925), Mies van der Rohe s novou koncepcí výstavy moderního bydlení a s řešením expozice německé republiky na světové výstavě v Barceloně (1929) (tabule 3). V roce 1933 se začal používat název EXPO. Tehdy se

v Chicagu uskutečnila první tematicky zaměřená světová výstava. Její futuristické heslo znělo „A Century in Progress“ (Století pokroku). Významně se v oboru uplatnili i představitelé Bauhausu, jejichž práce v oblasti výstav ovlivnily nejen výstavní tvorbu, ale i další vývoj světové architektury. Mezi představiteli nelze opomenout Waltera Gropiuse (výstava „Der Deutsche Werbung“ v Paříži), Španěla José Luise Serta, který vynikajícím způsobem prezentoval na mezinárodní výstavě EXPO Paříž (1937) užití výtvarných děl ve vstupním prostoru – obraz P. Picassa „Guernica“ a fontánu sochaře A. Caldery. Přínos výstavnictví nelze ubírat ani Itálii, zvláště ve vývoji výstavních technik představených na šestém trienale v Miláně (1936), a severským státům Švédsku a Finsku, jejichž specifika vychází z přírodních krás a materiálů, hlavně dřeva. Je třeba jmenovat řešení instalace finské expozice na světové výstavě v New Yorku v (1939) (tabule 4) od architekta A. Aalta. Celá New Yorkská výstava byla zasazena do rámce nově vytvořeného parku. Její jedinečnost však byla potlačena na úkor 2. světové války. Po jejím skončení byl věhlas výstav opět obnoven. a byly uspořádány výstavy v Bruselu (1958), Montrealu (1967) a Osace (1970) (tabule 4).

Myšlenkou Expo ´58 v Bruselu bylo heslo „Za svět lidštější“, světové výstavy v Montrealu (1967) heslo „Člověk a jeho svět“. Obě akce měly velký světový vliv. V Bruselu (1958) mj. vedle nejsledovanějšího amerického a sovětského pavilonu návštěvníci obdivovali také pavilon československý, jehož moderně architektonicky řešená restaurace byla po výstavě převezena na pražskou Letnou. Velký úspěch zaznamenala v Bruselu také premiéra Laterny Magiky. Triumfálního ohlasu dosáhla československá expozice i v Montrealu. K hlavním českým atrakcím patřily například kinoautomat, třebechovický betlem, oltář Mistra Pavla z Levoče nebo obrazy mistra Theodorika z Karlštejna. (OTRUBA, 2002)

Světová výstava v Osace (1970) byla nejorganizovanější světovou výstavou a její heslo bylo „Pokrok a soulad lidstvu“. Výstava měla dokumentovat technický pokrok a měla být festivalem lidského porozumění. Poněvadž šlo o poslední výstavu, měla být technicky nejdokonalejší a záměrem projektanta Kenzo Tangeho bylo zajistit návštěvníkům maximální komfort a pohodlí. Výstava byla opravdu velkolepá, dopravu osob zajišťovala automatizovaná dráha a soustava pohyblivých chodníků. Ve středu výstavního areálu dominovalo náměstí se symbolem „Věž slunce“, okolo nějž byly v přívětivé prostředí zahrady a vody umístěny pavilony.

Zajímavým řešením se vyznačoval areál japonské světové výstavy – Tsukuba Expo ´85. Do volně modelované přírody byly zasazeny stavby a celý areál tak tvořil jednotný celek organických tvarů

Svým uspořádáním byla zajímavá i světová výstava v Seville roku 1992. Řešení prostoru bylo přísně racionální, přehledné a geometrické. Došlo zde k bohatému využití vody formou stříků a fontán, doprovodné výsadby vzrostlých dřevin, pnoucích rostlin a mobilní zeleně. Těmito zákroky došlo ke snížení venkovní teploty o 5 – 8° C. Po skončení jsou výstavy zlikvidovány a zůstává zde park celoměstského významu. Tématem bylo „Věk objevů“ (na počest 500. výročí cesty Kryštofa Kolomba). Park se rozkládá na ostrově La Cartuja, mezi rameny řeky Guadalquivir, protilehle k historickému jádru města. Do expozice EXPA v Seville (1992) byla zapojena i naše republika, která představila historii i současnost českého sklářství.

Jiná situace se vyskytla Frankfurtu nad Mohanem, zde byla vytvořena soustava hal s dokonalým komunikačním systémem, ale bez vnější doprovodné zeleně. Významnou stavbou tohoto areálu je Umělecko průmyslové muzeum od Rudolfa Meyera z roku 1985.

Lisabonské Expo '98 je ve znamení „roku oceánů“. Někdejší mořeplavecká velmoc portugalsko ji pořádá pod heslem “Oceány, dědictví pro budoucnost“. Expo v Lisabonu bylo zahájeno přesně 500 let poté, co 22. května 1498 objevil portugalský mořeplavec Vasco da Gama námořní cestu do Indie. Na břehu řeky Tejo, odkud slavný objevitel vyplul do moře, vyrostla na ploše 60 hektarů velkolepá výstavní plocha. Její dominantou je největší a nejmodernější oceanarium světa, které představuje 25 tisíc mořských živočichů. Dalším symbolem je osmnáct kilometrů dlouhý most Vasco da Gamy, přetínající řeku Tejo.

V roce 2000 bylo uspořádáno EXPO v německém Hannoveru. Je poznamenáno výročím milenia, spolupráce, soužití a obchodu světa.

3.2 Historie výstavní tvorby – Čechy, Morava a Slovensko

Československé výstavnictví vždy patřilo k pokrokovým, to bylo prokázáno i na řadě světových výstav s naší účastí. Veletrhy u nás se vyvíjely obdobně jako v jiných evropských zemích.

Významné období pro československé výstavnictví bylo koncem 19.století. Tehdy byla v Praze (1891) uspořádána výstava dokumentující vysokou kulturní úroveň a vyspělost jednotlivých výrobních odvětví. Navázala na pařížskou výstavu (1889). Před zahájením výstavy se na hřebenu Petřína objevila nová železná vyhlídková věž (tabule 5), naše česká

šedesátimetrová Eiffelovka. Pražská výstava není sice výstavou světovou, ale i tak je to výstava neobvyklé šíře a vrcholných snah. V bubenečském parku, Stromovce, vyrostlo ve velmi krátké době více než 140 pavilonů a výstavních objektů, jejichž dominantou se stal Průmyslový palác (tabule 5). Charakter pavilonů nebyl jednotný, ale naopak pestrý. Objevily se zde vzduchoplavecká aréna, Edisonův fonograf, American bar, turecká hospoda i staročeská chalupa (tabule 5). Mj. i světelná vodní fontána (tabule 5) obsluhovaná přímo Františkem Křížíkem. Za povšimnutí stál i Havanský pavilon složený z ornamentálně modelované litiny, dnes umístěný na letné a dále dřevěný pavilon českých turistů – tzv. Bludiště – přenesený na Petřín.

Po této výstavě následují roku 1895 národopisná výstava a dále roku 1898 výstava architektury a inženýrství, obě v uspořádané Praze. Na přelomu století pokračuje československé výstavnictví v započaté tradici a nese svůj podíl na vývoji tehdejšího moderního umění. To je na špičkové světové úrovni jak v oblastech odborných, tak i kulturních. Poslední velká zahraniční výstava demonstrace Československé republiky se konala roku 1937 na světové výstavě v Paříži, poslední v Evropě před 2. světovou válkou. Pavilón Jaromíra Krejčara po vzoru „Crystal palace“ byl realizován na nábřeží Seiny.

3.2.1 Výstavní a veletržní činnost v Brně

Po 2. světové válce navázal brněnský veletrh na dobrou pověst výstavních a veletržních akcí v Praze, tehdy pod názvem Pražské vzorkové veletrhy. Rozvíjí se tak mnohem starší průmyslová tradice města Brna. Už v roce 1243 listinou Václava I. se dostává Brnu výsad práva pořádání trhů po 6 neděl. Od té doby dochází k pořádání výročních trhů, které již měli mezinárodní ráz. Koncem 18. a počátkem 19. století se staly brněnské trhy zřízením, které šířilo věhlas města po celé střední a jižní Evropě. Byly to už veletrhy v tom slova smyslu, specializované většinou na textilní zboží.

Řada brněnských výstavních trhů od roku 1922 se pořádala v provizorních umístěních. Protože dosáhly značné popularity a založily tradici brněnských výstavních trhů, v roce 1923 byla zakoupena velká část pozemků v Pisárkách – dnešní areál BVV. S výstavbou areálu bylo započato v roce 1927 a byl otevřen „Výstavou soudobé kultury“ 26. 5. 1928. Areál byl na území 26 ha o celkové výstavní ploše cca 20 000m². Do roku 1939 se zde konalo přes 40 výstav a výstavních trhů. Po fašistické okupaci zbyly z pavilonů jen trosky, ale po 2. světové válce bylo výstaviště opět uvedeno do provozu a to 24. 9. 1949. Po válce zásadní pokrok však zaznamenala přehlídka československého strojírenství v roce 1955. Ta

dala popud pro rozšíření celého areálu a mezi lety 1958 a 1959 byly zbudovány pavilony B, C a Z, celková výstavní plocha se tak rozšířila na 42 000m².

První mezinárodní veletrh se v Brně uskutečnil od 6. do 20. 9. 1959 a byl věnován strojírenskému oboru. Vznikl po mezinárodním veletrhu v Hannoveru druhý největší strojírenský veletrh v Evropě. Mezinárodní veletrh v Brně tak získal zvláštní charakteristiku a světovou přitažlivost, neboť nebyl ustaven pouze na podkladě komerčním, ale byl spojen s výměnou zkušeností našich i zahraničních vědců a odborníků.

Od 21. 10. 1960 je podnik Brněnské veletrhy a výstavy členem Union des Foires Internationales (UFI) – Společenství mezinárodních veletrhů. Veletržní areál v Brně v současné době zabírá 750 000 m², z toho čistá výstavní plocha činí 116 000 m². Dělí se na část východní, převážně s původní a stávající zástavbou, a část západní s novými výstavními plochami.

U výstav zaznamenáváme snahu po specializaci, což dokazuje vznik veletrhů věnovaných samostatně například dětským hračkám, nábytku, textilu, zemědělským strojům, sportovním potřebám a mnoha jiným. Ve své podstatě však veletrh slouží hlavně obchodu. V roce 1968 vzniká svého druhu první mezinárodní specializovaná výstav obalové techniky, později pod názvem EMBAX, o rok později (1969) mezinárodní svářečská výstava WELDING, 1970 výstav a vynálezů a technických novinek INVEX a v poslední řadě mezinárodní potravinářská výstava SALIMA (1974). V dubnu roku 1970 se v Brně pořádá První mezinárodní veletrh spotřebního zboží, a hned po té Prodejní veletrh.

Z oblasti zahradnického výstavnictví je brněnské výstaviště významné pořádáním vůbec prvních specializovaných výstav bonsajů, skalniček, květin pro byt, lilií, orchidejí, kamélií, kaktusů a řady dalších. (OTRUBA, 2002)

Naše výstavnictví má výbornou světovou úroveň, především díky řadě úspěchů na světových výstavách a mezinárodních veletrzích a jiných mezinárodních akcích. (DENK,1987)

3.3 Historie výstavní tvorby se zahradnickou tematikou

Vůbec první zahradnická výstava se uskutečnila v roce 1808 ve belgickém městě Gent. Byla to dodnes konaná výstava Floralties.

V roce 1851 byla uspořádána první mezinárodní výstava v londýnském Hyde Parku. Nebyla to čistě zahradnická výstava, představovala nabídku nejrůznějších předmětů,

technických novinek, řemeslných ukázek, ale i exotických rostlin. Pod jednou střechou bylo shromážděno na 10 tisíc položek. Angličané se chtěli pochlubit také svým koloniálním bohatstvím, rostlinami ze všech koutů světa. Rozhodli se proto pro monumentální stavbu skleníkové architektury „Crystal Palace“.

1873 byla pořádána výstava ve Vídni. Tato výstava nebyla z hlediska architektury příliš zajímavá. Novinkou expozice bylo ovšem vstoupení národních folklórních tradic do komplexu za účasti zemědělství. Prezentace zemědělství se zde objevila poprvé a svým způsobem znamenal myšlenkový pokrok.

V Rakousku v roce 1920 se uskutečnil první ročník zahradnické výstavy Bundes gartenbautagung. Až o 30 let později se přidává Německo a tvoří si svoji vlastní tradici - zahradnickou výstavou Internationalen Gartenbauausstellung (IGA) v Erfurtu.

První zahradnická výstava uspořádaná v Československu se datuje do roku 1931 a jejím hostitelským městem se stala Olomouc. Taktéž v Olomouci proběhla v roce 1958 „1. Výstava květin podniků MH olomouckého kraje“, hned po roce byla uspořádána „2. Výstava květin podniků MH olomouckého kraje“. V roce 1960 je již výstava uváděna jako „3. Celostátní výstava zahradnictví v Olomouci“. Další „4. Celostátní výstava okrasného zahradnictví“ se konala v roce 1962 a v pořadí „5. Výstava“ v roce 1964.

Jen o pár let později, přesně o tři roky, je uspořádána 1. Flora Olomouc '67 se zahraniční účastí. Tato akce proběhla jako výstava okrasného zahradnictví s mezinárodní účastí a tradice pokračuje dodnes.

V roce 1962 má premiéru holandská mezinárodní výstava Floriade, která se pravidelně opakuje v různých místech státu. Zakládá se tak tradice, ale i metoda, impuls, rozšiřování zahradnických výstavišť jako základu nových městských parků. Tyto snahy mají velký význam a dopad pro vytváření rekreačních, naučných a kulturně společenských parkových sídel.

Pro zahradnické výstavy se využívá od roku 1986 i pařížské muzeum D'Orsay – „Gae aulenti“ – galerie výtvarného umění.

Vývoj zahradnických výstav v jednotlivých zemích

3.3.1 Belgie

Pravděpodobně první zahradnickou výstavou, která se konala již na počátku 19. století byly belgická „Floralies“. Podnět k uskutečnění výstavy dalo několik nadšenců, kteří se sešli ve městě Gent. Založení tradice těchto výstav je datováno od roku 1808, kdy se první Floralies konaly. Výstava měla zprvu pouze regionální, posléze celonárodní význam. V současnosti je světově uznávanou výstavou, která je pořádána každých 5 let. V roce 1990 oslavily Floralies výročí, konala se v pořadí již 185. Jde o typickou zahradnickou výstavu, která je čistě interiérovou záležitostí.

3.3.2 Německo

Tato země je z pohledu zahradnického výstavnictví významná pravidelným pořádáním výstav se zahradnickým zaměřením již od 50. let tohoto století. Jde především o mezinárodně uznávanou „Internationale Gartenbauausstellung“ (IGA), pořádanou každou dekádu, ale také o známou celonárodní zahradnickou výstavu „Bundesgartenschauen“ (BUGA), pořádanou jednou za 2 roky. Mimo to bývá v Německu pořádáno každým rokem ještě několik zemských výstav – „Landesgartenschau“ (všechny přibližně ve stejné době a to od konce dubna do začátku října).

Výstavy typu IGA se konají od roku 1953. Místa konání výstav 1953 Hamburg, 1963 Hamburg, 1973 Hamburg, 1983 München, 1993 Stuttgart a rok 2003 Rostock.

Tyto výstavy jsou pořádané na vysoké úrovni, trvají několik měsíců, zpravidla od konce dubna do poloviny října. Expozice jsou jak interiérové, tak exteriérové. Do exteriérů bývají začleněny rozličné tematické expozice (zahrady národů, expozice letniček, sportovní zahrady, vodní zahrady, alpina, zahrady pro nevidomé a podobně). Výstaviště bývá koncipováno jako rozsáhlý park, který je po skončení výstavy předán městu jako veřejná zeleň. (West Park, Ost park v Mnichově, Stadtpark – Grüne U´Stuttgart atd.)

Výstavy typu BUGA mají celonárodní význam a jsou opět záležitostí interiéru i exteriéru. První výstava typu BUGA proběhla již v roce 1951 a to ve městě Hannover. Od

tohoto roku jsou výstavy pořádány pravidelně každým druhým rokem, s výjimkou roku konání výstav IGA.

Místa konání jednotlivých Bundesgartenschau : 1951 Hannover, 1955 Kassel, 1957 Köln, 1959 Dortmund, 1961 Stuttgart, 1965 Essen, 1967 Karlsruhe, 1969 Dortmund, 1971 Köln, 1975 Mannheim, 1977 Stuttgart, 1979 Bonn, 1981 Kassel, 1985 Berlin, 1987 Düsseldorf, 1989 Frankfurt, 1991 Dortmund, 1995 Cottbus, 1997 Gelsenkirchen, 1999 Magdenburg, 2001 Postdam, 2005 München, 2007 Gera a Ronneburg

3.3.3 Holandsko

K nejvýznamnějším světovým zahradnickým výstavám bezesporu patří holandská „Floriade“. Tato výstava bývá pořádána každých 10 let a to již od roku 1962. Místa konání výstav:

1962 Het park – Rotterdam, 1972 Amstelpark – Amsterdam, 1982 Gaasperplas - Amsterdam, 1992 Rokeveen – West, The Hague/ Zoetermeer, 2002 Haarlemmermeerse Plas - Haarlemmermeer, 2012 Venlo.

Květinová přehlídka Floriade zatím poslední v roce 2002 se konala v holandském Haarlemmermeer. Toto místo leží na průsečíku mezi turisticky atraktivními městy Amsterdam, Haarlem, Leiden a pobřežím, uprostřed velkých holandských pěstebních ploch květin, cibulovin a školkařského materiálu. Dané území poskytuje ideální zázemí pro pořádání zahradnické výstavy. Na územním plánu Floriade 2002 se podílel známý nizozemský architekt Niek Roozen, který již pracoval na několika zahradnických výstavách. Společně s ním byli pověřeni přípravou výstavy i další - Heidemij Advies a Vermeer Grond en Wegwn.

Významným bodem na území výstavy Floriade byl „Big Spoters Hill“ - 45 metrů vysoká pyramida, ze které je možno přehlédnout nejen celý areál výstaviště, ale také okolní krajinu včetně sousedních regionů a letiště Schiphol. Haarlemmermeererský les se starobylými topoly a vrbami je integrován do krajiny, přičemž stav lesa byl zušlechtěn o trvanlivé druhy dřevin. Více než polovina plochy byla po skončení výstavy začleněna do projektu zeleně do obytného území.

3.3.4 Rakousko

I v Rakousku mají výstavy se zahradnickou tematikou svoji tradici. První výstava zde byla uspořádána již v roce 1920 a je to tzv. „Bundes Gartenbautagung“. Rakousko se po vzoru Německa a Nizozemí pokoušelo o pravidelnou zahradnickou výstavu, pořádanou v mezinárodním měřítku jednou za 10 let. Výstava byla označována WIG. Záměr se však nezdařil a výstava byla uskutečněna jen v letech 1964 a 1974. Naplánovanou výstavu na rok 1994 se bohužel z finančních důvodů nepodařilo zrealizovat. Výstavy ovšem měly mimo jiné také velký přínos v oblasti zlepšení využití a stavu krajiny. Z tohoto důvodu při příležitosti výstavy WIG v roce 1964 byl založen Dunajský park a po WIG 1974 zůstalo v Rakousku zkulturněné území na místě bývalých zemních těžebních ploch.

Od roku 1993 probíhá každé jaro typická zahradnická výstava „Botanica“. Tato nově uspořádaná rakouská zahradnická výstava se konala poprvé od 17. do 21. 3. 1993. Její výstavní plochy jsou pouze interiérové. Za zmínku také stojí pravidelné konání zahradnických výstav ve městě Tulln. Zde ale nejde již jen o čistě výstavní akci, ale jde o kombinaci výstavy a veletrhu. Obě tyto zahradnické výstavy mají mezinárodní charakter.

3.3.5 Anglie

Bezpochyby k nejdůležitějším anglickým i světovým výstavám patří „Chelsea Flower Show“. Její tradice opět spadá hluboko do historie, do roku 1912. Výstava je pořádána každé předjaří v Londýně. Tato výstava je považována za prestižní záležitost a pravidelně se jí účastní i členové královské rodiny.

Výstavy probíhají v areálu nemocnice a zasahují jak do exteriéru – kam jsou situovány tematické zahrady, tak probíhají i v interiéru. Interiér je tvořen obřími stany. Součástí výstav jsou i mnohé soutěže.

K výstavám s mezinárodním významem patří i každoročně pořádaná „Hampton Court Palace Flower Show“. Jde o výstavu prodejní, což s sebou nese i obrovskou účast laické veřejnosti. Spolu s Chelsea Flower Show jsou výstavy konané pod záštitou Royal Horticultural Society (RHS).

Významným počinem byla i mezinárodní výstava v Liverpoolu, která z hlediska krajinářského řešila problematiku rekultivace a revitalizace území.

3.3.6 Španělsko

Každoročně v polovině října se pořádá ve španělském městě Valencie mezinárodní zahradnická výstava „Iberflora“. V roce 2001 oslavila tato akce již 30 let výročí svého konání. Výstava je tradičně rozdělována do tří tématických okruhů: Ukázky rostlin a květin, ukázky zahrad a ukázky zahradnických technologií.

3.3.7 Itálie

Zahradnické výstavy v Itálii mají spíše charakter veletrhů. Typické výstavy bývají konány v přístavním městě Janově, a to každých 5 let. Jejich hlavním zaměřením jsou řezané květiny.

3.3.8 Francie, Maďarsko

Obě země jsou spíše zaměřeny na pořádání veletrhů, než klasických výstav. Nejvýznamnějším mezinárodním maďarským veletrhem je „Hortus Hungaricus“. Vznik tohoto veletrhu má zajímavou historii. V roce 1993 se spojila řada maďarských pěstitelů a založili asociaci Flora Hungarika, která již tehdy měla přes 600 členů. Jde o velmi dobře fungující organizaci, přes kterou prodávají svou produkci členové asociace. Ve stejném roce vybudovali halu o ploše 18 000m². Ta neslouží jen jako prodejní plocha, ale každým rokem v září propůjčuje své prostory právě mezinárodní krajinářské výstavě Hortus Hungaricus.

3.3.9 Slovensko

Podobně jako ve Francii a v Maďarsku je tomu i na Slovensku. Také zde nejde o klasické výstavy. Mezi významné patří Flora Bratislava a nově vzniklá Expoflóra Bratislava, obě mají spíše veletržní charakter.

3.3.10 Česká republika

Česká republika se nemůže chlubit velkým počtem významných zahradnických výstav, ale určitě mezi ně můžeme počítat mezinárodní výstavu Flora Olomouc a celonárodní

výstavu Českého zahrádkářského svazu (ČZS) „Květy“ pořádanou ve spolupráci s výstavištěm v Lysé nad Labem.

K ostatním méně významným výstavám patří například Zahrada Čech v Litoměřicích, Země živitelka v Českých Budějovicích (dříve měla květinovou část), Fruvex pořádaný Brněnskými veletrhy a výstavami. Fungují ovšem jen v regionálním charakteru.

Přehled výstav „Flora Olomouc“

- 1973 4. Flora Olomouc '73 celostátní výstava zahradnictví s mezinárodní účastí
- 1975 5. Flora Olomouc '75 celostátní výstava zahradnictví s mezinárodní účastí
- 1977 6. Flora Olomouc '77 celostátní výstava zahradnická s mezinárodní účastí
- 1979 7. Flora Olomouc '79 celostátní výstava zahradnictví s mezinárodní účastí
- 1981 8. Flora Olomouc '81 celostátní výstava zahradnictví s mezinárodní účastí
- 1983 9. Flora Olomouc '83 výstava květin s mezinárodní účastí
- 1985 10. Flora Olomouc '85 výstava květin s mezinárodní účastí
- 1987 11. Flora Olomouc '87 výstava květin s mezinárodní účastí
- 1989 12. Flora Olomouc '89 výstava květin s mezinárodní účastí
- 1992 13. Flora Olomouc '92 mezinárodní výstava květin
- 1993 14. Flora Olomouc '93 mezinárodní výstava květin
- 1994 15. Flora Olomouc '94 mezinárodní výstava květin
- 1995 16. Flora Olomouc '95 mezinárodní výstava květin
- 1996 17. Flora Olomouc '96 mezinárodní výstava květin
- 1997 18. Flora Olomouc '97 mezinárodní výstava květin
- 1998 19. Flora Olomouc '98 mezinárodní výstava květin

V roce 1958 probíhala výstava ve Smetanových sadech, do kterých byly začleněny skleníky a pavilony. Největší pavilon byl zbudován v roce 1967. Ku příležitosti pořádání mezinárodní výstavy Flora Olomouc '83 byla vybudována současná botanická zahrada, rosarium a alpinum, které jsou součástí výstaviště.

Soudobý areál je situován do Smetanových sadů, ty navazují na Bezručovy a dále na Čechovy sady. Ve Smetanových sadech jsou též pavilony, které tvoří těžiště výstavního areálu. Součástí olomouckého výstaviště jsou i samostatné objekty sbírkových skleníků. Veškeré venkovní expozice jsou situovány do bezprostřední blízkosti pavilonů. Externí výstaviště, historické Smetanovy sady obsahují expozice venkovních květin, školkařského materiálu, ukázky zahrad a jiné expozice.

S výjimkou Flory v Olomouci jsou ostatní české výstavy pořádány různými zájmovými organizacemi, zahrádkářskými spolky, kluby a podobně. Jde převážně o specializované výstavy. (Rosa klub, Bonsai klub, Klub skalničkářů, Klub citrusářů, výstavy narcisů a tulipánů, Orchidea klub a jiné).(OTRUBA, 2002)

Prezentace neboli představování zahradnických výpěstků a jejich sestav veřejnosti má u nás dlouholetou tradici, která je spjata s tzv. „uměleckým zahradnictvím“. Byly to především ukázky celků komponovaných z nejrůznějších prvků zahradnických produktů ať z oblasti jejich původních určení užitkového, nebo okrasného. Tato tvorba byla formována především pod vlivem Paříže, Berlína a Vídně. Byly to jak vlastní přehlídky výpěstků a květinových aranžmá ve výstavních interiérech různého typu a v jiných objektech, tak i ve venkovních prostorech, především velkoměstských promenádách a lázeňských parcích a zahradách.

Toto jsou dlouhodobé tradice, které od vzniku československého státu pokračují do současnosti. Tyto snahy postupně přerůstají v samostatný obor – zahradnické výstavnictví. Hlavní rozvoj tohoto oboru je vázám nejdříve na Prahu a Olomouc, později si dominantní postavení vybuodovala hlavně Olomouc jak v záběru vnitrostátním, tak i mezinárodním. Pro rozvoj, vzdělávání a představování našeho zahradnictví byl položen základ při tzv. krajských zahradnických výstavách právě v Olomouci. Zde především z vlastní iniciativy místních zahradníků, sadovníků a veřejných činitelů vznikl základ bohatě a kvalitně se rozvíjející představování zahradnických produktů. A nejen to; s touto činností jsou úzce spjaty práce na zlepšování úprav a funkce parků města, zejména prstence zeleně pod městskými hradbami s vazbou na blízké i vzdálené okolí, stejně jak tomu bylo a je při pořádání zahradnických výstav v řadě západoevropských zemí, zejména v Německu.

Olomoucká výstavnická aktivita iniciovala pořádání, popřípadě vznik zahradnických výstav regionálního, lokálního významu například v Litoměřicích a jinde. Ty ovšem měly a mají duch především amatérský, zahrádkářský, což se bohužel dnes projevuje i na výstavách olomouckých.(OTRUBA, 2002)

4. TEORIE VÝSTAVNICKÉ TVORBY

4.1 Typy výstav

Každá výstava má své specifické vyjádření a poslání. Toto vyjádření se často přizpůsobuje způsobu života a myšlení lidí. DENK (1987) výstavy rozdělil do několika skupin podle různých kritérií, která nejsou nikterak ustálena. Jsou ale diferencována kvalitativně, kvantitativně, tématicky, oborově a především z hlediska společenského významu a okruhu působnosti. Výstava je podmíněna nejen funkčním zaměřením, obsahem, posláním, i dalšími aspekty kvalitativními, teritoriálními, časoprostorovými atd. K tomuto členění se přidává i Otruba (2002).

4.1.1 Typy výstav podle funkce

- Komerčně – veletržní (výstavy konané prioritně za účelem zisku z prodeje představovaného zboží)
- Technicko – naučné (výstavy představující novinky na poli vědy a techniky, nové stroje, materiály...)
- Kulturně – vzdělávací (jde o výstavy především s uměleckou tematikou, lze sem zahrnout i muzejní a galerijní expozice)
- Podle Vládního usnesení č.152 z 3. 7. 1980 byla mezi tyto typy výstav zařazena i funkce Politická. Otruba ji však do tohoto členění neuvádí.

4.1.2 Typy výstav podle doby konání

- Dlouhodobé (prakticky stálé) s dobou reinstalace 15 – 20 let
- Krátkodobé s dobou trvání dle významu, náročnosti a efektivnosti akce
- Periodické – bienále, trienále světové, specializované výstavy

Do všech těchto skupin můžeme zařadit též i výstavy zahradnické.

4.1.3 Typy výstav dle teritoriálního kritéria

I. Tuzemské -

- a) Mezinárodní (= se zahraniční účastí); Výstavy probíhající na našem území, pořádané organizacemi působícími na českém území. Kromě českých vystavovatelů se zde musí představit i určitý podíl zahraničních vystavovatelů. Do těchto výstav můžeme počítat výstavy Flora Olomouc, mezinárodní strojírenský veletrh Brno, Zelený svět (zahradnický veletrh Brno) aj.
- b) Celostátní; Výstavy pořádané jen za účasti českých vystavovatelů, ovšem z celé české republiky. Příkladem je zahradnický veletrh Zahrada Čech
- c) Regionální (krajské, okresní, místní); Výstavy drobnějšího charakteru, pořádané především členy odborných spolků a svazů. Například výstavy šlechtitelů růží, výstavy citrusů a subtropických rostlin, výstavy skalniček aj.

II. Zahraniční - Světové výstavy -

Světové výstavy jsou nejnáročnějším typem výstavnické tvorby. V roce 1928 v Paříži byla Mezinárodním úřadem pro výstavy – BIE (Bureau – International des Expositions; s funkcí regulovat frekvenci kvalitu světových výstav) schválena usnesení závazná pro všechny pořadatele světových výstav. Byly definovány dva druhy světových výstav :

- Mezinárodně registrované
- Uznané

Tyto se dále dělí na :

- a) Univerzální světové výstavy – trvají minimálně 6 týdnů a maximálně 6 měsíců. Mezi dvěma registrovanými výstavami musí být odstup minimálně 5 let (výjimku tvoří bienále, konající se po 2 letech). Tyto výstavy mají neomezenou rozlohu.
- b) Specializované výstavy – trvají 3 týdny až 3 měsíce. Mají přesně definovaný obor. Jejich rozloha je maximálně 25 ha. Výstavní prostor pro jeden stát, organizaci nebo firmu je menší než 10 000 m² (výjimkou jsou umělecká bienále, samostatně projednávané).

4.1.4 Typy výstav dle okruhu návštěvníků

- Univerzální (laické)
- Odborné (specializované – oborové – monotematické – mezioborové)

4.1.5 Specifický druh výstav - Muzea a galerie

Samostatnou skupinou je kategorie tematických výstavních objektů vzdělávacích, jako jsou muzea, galerie, výstavní sítě, památníky, obrazárny a objekty národní, hmotné a duchovní kultury. Muzejní a galerijní tvorba je diferencována dle povahy exponátové náplně. Přes velkou autonomnost exponátů platí pro uspořádání a instalaci stejné zákony jako pro obecné výstavnictví – a to především hlavní zásada udržet zájem u návštěvníka. Platí zkušenost o diferenciaci dominantních zážitků, nutnosti kontrastu, uvolnění, koncentrace a rozvolnění nebo dokonce izolaci stěžejních exponátů. Vlastní prostředí by mělo být vůči exponátům spíše neaktivní. Velký důraz je třeba položit na design stavebních a zařizovacích detailů vnitřního prostoru, ať jde o stěny, pilastry, stropy, okenní otvory, dlažby atd. především z hlediska jejich nevtíravosti a nenápadnosti. Důležitou úlohu má i způsob osvětlení těchto prostorů.

Z globálního hlediska kromě galerijní, muzejní výstavní tvorby v podstatě existují dvě velké skupiny výstav vymezených obsahovým zaměřením, které si vynutilo i odlišné způsoby prezentace exponátů a celkovou koncepci výstavy.

4.2. Třídění zahradnických výstav

Výstavy se pořádají s různým zaměřením, náplní i významem. V podstatě záleží na tom, z jakého úhlu pohledu tu či onu zahradnickou výstavu vnímáme.

1) Podle tematického zaměření (a s ní související okruh návštěvníků):

- a) univerzální (obecné) – při nichž může být vystavovaným exponátem vše, co s oborem zahradnictví souvisí. Patří sem zejména velké mezinárodní výstavy, jako například holandská Floride, německá IGA, nebo anglická Chelsea Flower show – bohaté svojí obsahovou náplní, Flora Olomouc. Tento typ výstav díky své rozmanitosti bývá více navštěvován a to především laickou veřejností.

b) Specializované (monotematické) – jsou výstavy zaměřené na prezentaci určitého druhu nebo skupiny rostlin. (Přehlídky jiřin, růží, chryzantém, tulipánů, mečíků atd.) Jde převážně o menší výstavy pořádané rozličnými zájmovými organizacemi se speciálním zaměřením. U monotematických výstav je nutné dobře vystihnout správné období, kdy dané rostliny budeme návštěvníkovi prezentovat. U těchto výstav je složitější zaujmout návštěvníka, proto se většinou zvýrazní zvláštnosti – jako „klenot“ dané expozice. Často jsou výstavy tohoto typu doplněny různými upoutávacími prvky. Přesto však bývají tyto výstavy navštěvovány zvláště odborníky a specializovanými zájemci – amatéry.

2) Podle jejich umístění – takto můžeme výstavy dělit:

a) na expozice situované jak do interiéru (pavilonů), tak do exteriéru výstavního areálu. Do této skupiny se řadí především velké výstavní akce probíhající v rozsáhlých výstavních areálech. Základní plochu tu představuje zpravidla park do něhož jsou zakomponovány výstavní pavilony. Do exteriéru jsou pak začleněny nejrůznější tematické celky, do interiéru většinou tzv. „přehlídky a soutěže“ (hrnkové a řezané květiny). K takovým výstavám patří například Flora Olomouc, IGA, BUGA, Floriade atd.

b) na výstavy interiérové – z velkých mezinárodních výstav do této skupiny můžeme zařadit například belgickou výstavu Floralties, nebo rakouskou výstavu Botanika. Většinou však jde o monotematické specializované výstavy (jako například výstava bonsajů, orchidejí, kaktusů, bromélií), často jsou prostorově omezené.

3) dle teritoriálního kritéria rozlišujeme výstavy stejně jako tomu bylo u všeobecného rozdělení v kapitole 4.1.3

4) členění podle směrnic pro uspořádání mezinárodních zahradnických výstav dané mezinárodním sdružením zahradnických podniků (AIPH – Association International des Producteurs de l'Horticulture; Asociace sdružuje světové zahradnické organizace od roku 1948, kdy byla ve Švýcarsku podepsána dohoda o spolupráci. V roce 2000 už AIPH spojovala organizace 25 zemí).

Zahradnické organizace připojené k mezinárodnímu sdružení AIPH ujednaly 3. 5. 1984 v Liverpoolu směrnice pro uspořádání mezinárodních zahradnických výstav, za účelem povznesení úrovně mezinárodních zahradnických výstav, aby se zabránilo jejich příliš častému opakování a zajistil se jejich maximální úspěch.

Jako „mezinárodní zahradnické výstavy“ mají být označovány pouze mezinárodní akce označované AIPH. Všechny země mají možnost účastnit se na mezinárodní zahradnické výstavě za stejných podmínek tak, aby bylo umožněno srovnat produkci a výkony různých zemí. Cílem těchto výstav je zvyšování úrovně zahradnické produkce. Členské organizace AIPH podporují jen ty výstavy, které byly uznány předsednictvem AIPH po vyjádření Výboru AIPH pro mezinárodní zahradnické výstavy.

AIPH vede přihlášky zahradnických výstav ve „Výstavním kalendáři“, který poskytuje členským svazům AIPH.

Kategorie A

1) Velké mezinárodní zahradnické výstavy v trvání nejméně 3 týdnů

Výstavy tohoto typu podléhají návrhu na zapsání u Mezinárodního úřadu pro výstavy (Bureau International des Exposition – B.I.E.) v Paříži. Každý členský stát AIPH může pořádat mezinárodní zahradnické výstavy. Tyto výstavy by měly zahrnovat všechny zahradnické obory. Každý rok se může organizovat jen jedna výstava tohoto druhu.

Výstavní třídy A1) mají být zapsány u Bureau International des Exposition v Paříži, musí vyhovovat minimálním podmínkám. Členské státy AIPH si mají vyžádat před návrhem na zapsání výstavy u B.I.E. povolení AIPH. U výstav spadajících do kategorie A1) je nutno podat přihlášku nejméně 5 let před zamýšleným dnem otevření příslušné výstavy. Avšak pořádající členská země má 3 roky před termínem zahájení sdělit AIPH, zda se výstava bude konat. Do této kategorie spadají například Floride v Holandsku, IGA v Německu atd.

2) Ostatní mezinárodní zahradnické výstavy v trvání nejvýše 3 týdnů

Tyto výstavy se mohou konat v členských státech AIPH za předpokladu, že data jejich otevření se neshodují s výstavami kategorie A. Zahradnické výstavy třídy A2) se mohou pořádat v různých termínech a oblastech i současně, přičemž platí, že výstavy tohoto druhu bez pevných turnusů se mají AIPH hlásit i 5 let předem.

3) Velké mezinárodní zahradnické výstavy zahrnující jen speciální obory – specializované salony

K této skupině patří mezinárodní výstavy jirčin, růží, orchidejí, tulipánů, mečků atd. Pokud jsou organizovány podle podmínek, mají být zařazeny do výstavního programu AIPH a uznány.

Kategorie B

1) Národní zahradnické výstavy s mezinárodní účastí

Tyto výstavy se mohou hlásit AIPH tehdy, když je nejméně 10% výstavní plochy k dispozici vystavovatelům jiných zemí. Teoreticky do této skupiny patří Flora Olomouc (ale prakticky nikoliv, neboť není v mezinárodním sdružení zahradnických podniků AIPH).

2) Národní zahradnické výstavy pro určité zvláštní zahradnické obory a speciální přehlídky s mezinárodní účastí

Do této skupiny patří národní přehlídky ucelených skupin okrasných užitkových rostlin. Mohou se hlásit AIPH jen tehdy, pokud splňují podmínky směrnic. AIPH tyto výstavy nemusí uznat, jestliže odborný stav v organizačním výboru není dostatečně zastoupen.

4.3 Místa konání – výstavní areály a prostory

4.3.1. Výstavní prostor

Pochopení pojmu prostor se v průběhu let značně měnil a byl předmětem filosofického myšlení. Cílem vývoje je snaha maximálně zvětšovat rozpony a vylehčovat hmotu stavby s minimem podpor. Tyto tendence jsou zvláště výrazné u výstavního prostoru, což dokazují například Crystal Palace v Londýně z roku 1851 nebo Centrum G. Pompidoux v Paříži. Vývoj oproti řecké a římské tradici směřuje k novým architektonickým prostorovým koncepcím a k preferenci nových ocelových nebo jiných velkoprostorových struktur. Názor na prostor je a bude v budoucnu neustále překonáván novými poznatky, názory a měřítky. Dnes již se téměř odstranily hranice jejich statické neproveditelnosti. Výstavní prostor a jeho složka jsou vždy součástí tvorby životního prostředí, i když jejich působení je časově proměnné. Tvorba výstavního prostoru je vždy tvůrčí proces spojující uměleckou – estetickou stránku s technickou – funkcí a obsahem.

Výstavní prostor je složitý a mnohoznačný, neboť je dán mnoha vlastnostmi – kvalitativními, kvantitativními, druhovými, estetickými, technologickými, technickými, materiálovými, strukturálními atd. Cílem je docílit přehlednosti a systémovosti.

4.3.2. Výstavní zařízení

Základními jednotkami výstavních zařízení byly a dodnes jsou výstavní areály a výstavní pavilony. Ty si vždy udržovaly svébytnou architekturu. Koncepce pavilonů není ohraničena formou, materiálem ani konstrukcí. Výstavní areál by měl zabezpečit hmotovou jednotu, komplexnost provozně funkčního řešení inženýrských sítí, technické a další účelové vybavenosti nezbytné k uspokojení požadavků návštěvníků i vystavovatelů.

Nejčastěji jsou výstavní objekty řešeny jako komplexní zařízení pro nejrůznější využití (nejen výstavní, ale i kulturně – společenské atd.), s výjimkou sociálních, trvale vybavených zařízení vyšší prodejní, obchodně – informační funkce.

V současnosti je prosazována snaha po technicky vyšším standartu, komfortu a dobrém prostředí pro vystavovatele a návštěvníky. Provoz výstaviště je dán souhrou jednotlivých organizačních souborů. Každý z nich má své provozní specifikace, které se systematicky zapojují za účelem vytvořit optimální podmínky pro zvládnutí výstavní akce.

Po druhé světové válce začal takový rozvoj výstavních areálů, jaký nemá nikdy v historii obdoby. Potřeba realizovat obchody se zbožím vyráběným v nových továrnách zaručovala prosperitu každému výstavišti. Projektanti dospěli v soutěžích k novým kvalitám v koncipování a tvarování výstavních souborů.

Pro tuto tvorbu jsou charakteristické prvky jako:

- snaha po odstranění sezónnosti,
- dokonalost technického vybavení (co nejkratší cyklus montáže a demontáže)
- dokonalé vybavení pro vědeckotechnický program

V koncepci areálů jsou preferovány krajinné a přírodní prvky.

4.3.2.1. Výstavní areály

Výstavní areál je mnohovýznamový pojem vymezeného území pro vystavování. Při koncipování veletržního areálu je úkolem projektanta objektivizovat přání a potřeby společnosti. Ty je nutné vyjádřit plánem ztvárněným do konkrétní představy v daném prostoru. Konečné výsledky však v důsledku s určitými principy mohou být naprosto rozdílné. Je nutná konfrontace s ekonomickými, technickými a technologickými podmínkami. Moderní výstavní areály musí být nějak vázány s okolím, aby byla zaručena i jejich životaschopnost. Proto dělíme areály dle polohy:

- v centru města, zpravidla všechna komplexní zařízení rozložená po celé centrální oblasti města (Lipsko, Stuttgart, výstavní areál výstaviště v Olomouci, Zagreb) (tabule 6)
- na okraji kompaktního města, kdy tato poloha dovoluje spojení, jednak do oblastí bezprostředně kooperujících činností (sklady, opravny a údržbářská zařízení), jednak s dobrým kontaktem s výzkumnými zařízeními a rekreačním prostředím – s rezervními plochami (například na těsném okraji centra města), na obvodu centrální oblasti (Brno), na obvodu města (Hannover) (tabule 6)
- v regionální poloze, odpoutané od města, dovolující sice komplexní rozvinutí výstavních i kooperujících funkcí, ale jen za cenu bezvadného dopravního napojení na metropoli, respektive síť obklopujících sídel (Birmingham). Dále do této skupiny lze zařadit zahradnickou výstavu Floriade (2002) v blízkosti Amsterodamu (tabule 6)

Z hlediska architektonicko – urbanistického v podstatě rozlišujeme tři základní druhy výstavních areálů

- monoblokové systémy s možností vnitřního členění
- celky pavilónového typu vzájemně spojené systémem pohyblivých krytých chodníků apod.
- komplexní výstavní centra s doplňkovou vybaveností v přírodním (parkovém) prostředí

K vybavenosti dle DENK (1987) patří restaurace, hotely, kulturně společenské podniky a rekreační zázemí přímo v areálu. Základní tendence jsou univerzálnost, víceúčelovost a vysoký komfort.

Výstavní areál je možno formulovat jako cílevědomé vytváření specifického, organizovaného prostoru, který se jako městotvorný prvek současně stává aktivním prostředím kultury a rekreace.

Podle provozního účelu se výstavní areál dělí na tyto celky:

- nástupní prostor
- výstavní pavilon
- volné výstavní plochy
- rekreační oddychové zóny
- objekty účelového zařízení (vybavenost)

- technicko – hospodářské příslušenství (výroba, sklady, manipulační dvůr).

Výstavbu areálů nelze realizovat dle jednorázově zpracovaných podkladů, neboť brzy zastarávají. Je nutné tvořit areál v návaznosti na možnosti jeho dalšího rozvoje.

4.3.2.2. Výstavní pavilony

Vlastní architektonické řešení pavilonů směřuje k jednoduchým formám technicky dokonale vybaveného jeviště. Rozvod inženýrských sítí vedených většinou v kolektorech, tvoří síť kanálů a chodeb, podlaha si však musí zachovat vysokou únosnost. Výstavní prostor různé výšky má poměrně nízkou nebo regulovatelnou hladinu denního světla, aby bylo umožněno scénické osvětlení. Střecha i obvodový plášť jsou plně izolovány, topení se užívá teplovzdušné. Pavilony musí mít správně řešeny provozní vztahy, tzn. trasy obslužné, zásobovací realizačně – instalační, návštěvnické a bezpečnostní. Zajištění dostatečného energetického zásobování je samozřejmostí. Součástí pavilónových (expozičních) prostor je též nezbytné provozní zázemí (jednací a reprezentační prostory, pomocně – instalační – sklady), ale též společenské a shromažďovací místa (informace, jednání, předvádění, semináře apod.) . Základní nezbytností je přehledný orientační a informační systém.

4.3.3. Výstavní prostor

V konkrétní interpretaci pojem výstavní prostor má mnoho významů od urbanistického makroprostoru až po mikroprostor v nejrůznější podobě (scéna, expozice, sekce, sestava). Výstavní prostor a jeho jednotlivé složky jsou součástí životního prostředí, i když jejich působení je časově proměnné. Tvorba výstavního prostoru je vždy tvůrčí proces spojující umělecko – estetickou stránku s technickou funkcí a obsahem. Nejpodstatnějšími složkou výstavního prostoru stejně jako u architektury a výstavního umění vůbec je znakovost.

Převážná část zahradnických výstav je členěna na venkovní plochy – exteriéry a na plochy kryté – interiéry. „V posledních dvaceti letech můžeme konstatovat, že program zahradnických výstav má své těžiště z 80 – 90 % v parkových, zelených a vodních plochách města – tedy exteriéru a pouhými 10 – 20 % je vázáno na kryté plochy budov a pavilonů – interiéry.“ (Finger, 2002) Základem výstavního areálu je zpravidla parkově upravená plocha se vzrostlými dřevinami, kvalitním trávníkem, záhony apod. Tato parková plocha v podstatě představuje místo pro umístění zahradnických expozic, dále území, do něhož jsou situovány jednotlivé výstavní pavilony s interiérovými expozicemi a jiné objekty poskytující

nejrůznější služby návštěvníkům – od informačních a obchodních center, restaurací, kaváren až po sociální zařízení a jiné.

4.3.3.1 Exteriéry

Na zahradnických výstavách jsou exteriéry představovány plochami dřevin, trávníků, vody, komunikací, ale především plochy expozic tvořících hlavní těžiště venkovního prostoru výstaviště. Tyto expozice můžeme umisťovat buď tak, že jsou nedílnou součástí celku jako například ohraničující určitý prostor, jsou výrazným – dominantním bodem průhledu a pohledu, či zvyrazňují určité kompozice, dotvářejí náladu místa nebo je můžeme včlenit do prostoru a vytvářet výstavu v přírodním rámci. Základním záměrem je vytvoření výstavního areálu jako vysoce esteticky ztvárněného prostředí, kde je zároveň prakticky demonstrováno poslání profese zahradnictví a krajinářské architektury v životě společnosti.

Umístování zahradnických expozic do exteriéru výstavního areálu bezprostředně souvisí s podmínkami a možnostmi, které toto prostředí poskytuje. Jedná se zejména o klimatické podmínky venkovního prostoru, dále o možnosti dané rozlohou území a charakterem terénu, použitelnost konstrukcí a materiálů pro vytvoření expozic, rovněž o možnosti údržby a obsluhy a také o rámec expozice, který přilehlá krajina vytváří.

Mezi základní venkovní expozice patří ukázky letniček, trvalek, cibulovin a hlíznatých rostlin, bývají zde umisťovány speciální zahrady, jako jsou alpina, vřesoviště, rozária, ukázky zahrad s různým tematickým zaměřením (sportovní zahrady, zahrady pro nevidomé, meditační, zahrady rodinných domů, vodní zahrady a jiné).

Na mezinárodní výstavě bývá věnován prostor expozici „Zahrady národů“. (Soubor expozic států nebo jimi pověřených organizací a institucí.) Do exteriérů bývají umisťovány i expozice zahradní mechanizace, ukázky zahradních staveb, zahradnické techniky a vybavení, architektury malých forem pro parky, zahrady a krajinu.

4.3.1.1 Interiéry

Interiéry zahradnických výstav představují výstavní pavilony s expozicemi, ale též i skleníky se sbírkami exotů, dále sem mohou být zahrnuty stavby kulturní a společenské vybavenosti (kavárny, jednací a konferenční místnosti a podobně) a stavby představující technické zázemí výstaviště.

Do výstavních pavilonů jsou umístovány exponáty vyžadující jiné klimatické podmínky než poskytuje venkovní plocha.

Mezi interiérové expozice lze dle Otruby (2002) zařadit i prezentace biopreparátů pesticidů a hnojiv, dále ukázky použití nejrůznějších substrátů, zemin a jiných pěstitelských médií, ale také nejrůznější novinky z řady pomůcek pro pěstování a aranžování rostlin. V pavilonech mívají své místo expozice podniků zabývajících se systémy pro pěstování rostlin, vybavení skleníků a jinými technickými prvky zdokonalující zahradnickou výrobu a jiné. Sbírkové skleníky, které se dají rovněž zahrnout mezi interiéry se zahradnickými expozicemi dávají návštěvníkovi nahlédnout do společenství rostlin jiných světů.

5. ZVLÁŠTNOSTI V ZAHRADNICKÉM VÝSTAVNICTVÍ

Zahradnické výstavnictví patří zcela jistě ke zvláštním a speciálním typům výstav. Při řešení těchto výstav je třeba dle Otruby (2002) dbát na specifičnost vyplývající z charakteru a vlastností exponátů. Zejména, jde-li přímo o vystavování rostlinného materiálu. Je potřeba, aby vystavovaný exponát byl stále v nejlepším stavu, což je právě u tohoto oboru nejobtížnější.

5.1 Charakter materiálu

Největší zvláštností exponátů v zahradnickém výstavnictví je vlastní vystavovaný materiál. Jedná se o materiál živý – organický. Jeho zvláštnost vyplývá především z jeho estetické hodnoty, která je různorodá z několika hledisek. Je různorodá tvarově, barevně, svojí velikostí, ale často je i časově proměnlivá. Samotná časová proměnlivost může způsobovat další diverzitu. V průběhu jednotlivých životních fází se mění nejen tvar, textura i architektura, ale může se měnit i barevnost.

Dále je třeba respektovat nároky na zajištění životních podmínek expozic, jejich ošetřování a udržování. To je primárně zajišťováno řízením teploty a vlhkosti prostředí a dále světelnými podmínkami.

5.2 Způsob instalace a následný provoz výstavy

Dalším specifikem zahradnických výstav je způsob instalace exponátů. Je třeba myslet na rychlost umístění exponátů, není dobré ji časově protahovat. Mohlo by dojít k poškození vystavovaného materiálu. V důsledku degradace rostlinného materiálu je třeba zřídit přístupové cesty a plochu celkově uzpůsobit pro rychlou výměnu či ošetření exponátu. To souvisí i s provozem výstavy. Manipulace s rostlinami a přístup k nim v průběhu výstavy musí být rychlý a snadný.

5.3 Doprovodné předměty

Významnou roli má také spojování expozic s doprovodnými výrazovými prostředky. Ty ztraktivňují prostor, nesmí však potlačovat cílovou expozici, naopak ji musí respektovat. U výstav zahradnických jsou jako doprovodné předměty často voleny různé přírodniny, etnografické a archeologické artefakty, sklo, keramika, kov, textil, móda a módní doplňky a také umělecká díla.

5.4 Likvidace či přestavba

Likvidace, popř. přestavba je také u zahradnických výstav odlišná. Stejně jako zřízení expozice, i likvidace musí probíhat velmi rychle a měla by být pečlivě organizována. Nemělo by dojít k poškození rostlinného materiálu, ani k jiným ztrátám. Někdy může být likvidace realizována i formou prodeje exponátů. Co se týče přestavby expozice je třeba rostliny pečlivě přetřídit pro jejich případné opětovné použití v expozici.

6. VÝZNAMNÉ VÝSTAVY

6.1 Významné světové výstavy

6.1.1 FLORIADE 2002

Výstava probíhala po dobu šesti měsíců, od 6. dubna do 20. října 2002, v oblasti Haarlemmermeer u Amsterdamu. Byla to už pátá výstava konaná jednou za 10 let.

Floriade byla v Nizozemsku jednou z největších událostí, akcí z nejnavštěvovanějších. Výstavu přišlo zhlédnout 2,1 milionů návštěvníků, kteří celkem uskutečnili 2 295 364 návštěv. Průměrná denní návštěvnost činila 12 tisíc lidí.

U téměř poloviny návštěvníků šlo o zahraniční návštěvu, hlavně z Velké Británie, Německa, Francie, Spojených států a Asie. V průběžně konané anketě dosáhla Floriade (2002) na desetibodové stupnici ohodnocení 8. Na konci výstavy se rozhodovalo o příštím využití výstaviště. Střecha, ohromná krytá plocha, zůstane zachována jako konferenční hala a centrum pro konání různých akcí. Návrší (Hill) i s mohylou „Big Spotters“ zůstane krajinnou dominantou, oblast jezera a Haarlemmermeerse Bos se dál bude rozvíjet jako rekreační park, zachovávající nejpřitažlivější prvky výstavy, včetně obdivovaného pavilonu, v němž bude restaurace a veřejné prostory pro svatby, výstavy a jiné.

Národní tématické expozice na Floriade

Národní expozice se na Floriadě představily v počtu několika desítek pavilonů a zahrad. Obklopovaly celý obvod jezera a k nejimpozantnějším určitě patřila expozice asijských zemí. Například Indie byla zastoupena dvěma pavilony pod názvem „Tančící dívky“ a „Jarní elegance“, obklopenými souborem prvotřídních subtropických rostlin. Také pavilony Pákistánu, Indonésie, Thajska, Malajsie byly rozsáhlé a poskytovaly návštěvníkům to nejlepší z kulturních a uměleckých pokladů země. Určitě bezkonkurenční a také pravděpodobně největší byla japonská expozice. Skloubila vodu, kámen, písek a vegetaci citlivou rukou architekta. Francie zvolila neobvyklou prezentaci. Nechala svojí expozicí projíždět vagónky se vzrostlými stromy. Maďarská expozice zase překvapila svou konstrukcí „Pavilon - nepavilon“. Ten vyjádřily i podobě velkého oblouku, ze dřeva, který plní úlohu krytého prostoru, a přesto symbolizuje svobodu a rozlehlost země hrdé na své tradice. Pod

návrhem expozice je podepsána fakulta zahradní a krajinářské architektury sponzorovaná ministerstvem zemědělství. Podobně vtipně byla řešena i expozice Bulharska, sestávající se z lanových konstrukcí, na nichž je zavěšena lidová historická keramika. Bulharskou přehlídku sponzorovala bulharská pravoslavná církev pod heslem : „Bulharská církev je symbolem víry a strážcem staletých hodnot národa“. Rakouská expozice představila „Rozvernou vinici“ , tedy kovovou, avšak výtvarně řešenou drátěnkou, vedoucí k miniaturnímu sklípku s pramenem vína. Na konstrukcích byly umístěny větrníky, ptačí „plašítka“ , charakteristické vinohradnické nářadí a to vše v národních barvách.

Německá expozice zase překvapila plovoucími květinovými ostrovy se vzrostlými stromy. Bohužel byly ostrůvky vlivem větru přihnány ke břehu a některé z nich se převrátily, jiné vítr zdevastoval. Expozice nebyla dostatečně technicky zpracována, což je na Německo nezvyklé. Významné bylo i představení Belgie s názvem „Umění oranžerie“. Představovalo modrou pergolu, z kombinace kovu a skla, jež obsahovala vzácné, zčásti tvarované subtropické rostliny. Sponzorem Belgie byla Vlámsko – flanderská zemědělská komora.

Výstavy se zúčastnili i odborníci (jako je Ing. Kulla) ze Slovenska. Představili se roubenou dřevěnicí s bylinkovou zahrádkou.

Exhibiční - tématické zahrady

Tyto zahrady byly umístěny v ostrovní části výstaviště. Byly to zahrady autorské, jakási odezva na londýnskou Chelsea Flower Show nebo na francouzský festival v Chaumont sur Loire. Tyto expozice zpravidla prezentují ty nejlepší myšlenky představitelů oboru. V tomto ohledu byla holandská Floriade spíše zklamáním. Asi ve dvaceti nejzajímavějších zahradách se objevil kov jako základní stavební materiál nebo jako dominantní funkční prvek. Jeho použití v kombinaci s rostlinami však nepůsobilo příliš dobrým dojmem. Ale našly se výjimky, například expozice Harryho Esselinka působila velmi efektně.

„Celkové shrnutí holandské Floriade ovšem musíme ohodnotit kladně. Určitě sloužilo jako inspirace odborníkům i amatérům všech národů.“ (NOVOTNÁ, FINGER, 2002)

O pořádání výstavy se rozhodlo ministerstvo zahraničních věcí v Nizozemí již v roce 1992. Na úpravě terénu se začalo již 6 let před zahájením výstavy.

K účasti byla přizvána i Česká republika, ale to až v roce 1999. Po problémech s odvoláním účasti se ale nakonec český tým výstavy zúčastnil. Realizace a budování expozic muselo být zvládnuto v rekordním čase. S fyzickým budováním se začalo až na začátku února,

roku konání výstavy. Termín ukončení realizace musel být konec března. Úspěch byl fenomenální. Česká republika (Česká asociace pro Floriade 2002, Praha) si z výstavy dovezla stříbrnou medaili při hodnocení národních expozičních. „Byl to největší úspěch v našich novodobých dějinách. Podle celkového pořadí jsme se tak dostali na šesté místo na světě a třetí v Evropě – v roce 2002.“ (ZAVADIL, 2002)

V současnosti již probíhá příprava na výstavu Floriade (2012), která se bude konat v GreenPark Venlo. Mottem výstavy bude „Be part of the theatre in nature; get closer to the quality of life“.

6.1.2 IGA

Asi nejvýznamnější oslavou zahradnictví v Německu je každých deset let konaná Internationale Gartenbauausstellung, jednoduše IGA. Svoji tradici zahájila v roce 1953 v Hamburku a v roce 2003 oslavila 50 let svého konání. Rok 2003 byl zatím posledním datem konání a výstava proběhla ve městě Rostock. IGA 2003 byla zahájena 25. 4. 2003 a trvala dlouhých 6 měsíců až do 12. 10. 2003. Jako obvykle dala výstava podnět ke zlepšení podmínek v hostitelském městě. Došlo ke zlepšení infrastruktury a k dynamickému rozvoji města i regionu. Během období mezi lety 1997 a 2003 bylo upraveno přes 100 ha krajiny.

Výstavní areál (tabule 9) byl umístěn na samotný okraj města a využil tak nejen řeku, ale i mořského zálivu. Kromě těchto dvou vodních forem je areál svázán také s jezerem. Výstava byla ve znamení „Grün und Blau“ – zelená a modrá jako země a moře byly hlavními elementy IGA 2003. Park byl dále rozčleněn na tři oblasti – část samotného výstaviště, část střední a konečně na část pobřežní.

Na výstavě bylo jako tradičně mnoho zajímavých atrakcí. Ke shlédnutí zde byly nádherné květinové výsadby (tabule 10), rozárie „Rosengarten“ - ohraničené tisovými ploty i rhododendronové háje „Rhododendronhain“ - působící svojí barevností především v jarním období. Interiérovou část reprezentovala „Blumenhalle“, kde bylo v době konání IGA 2003 představeno 25 dílčích výstav. K vodě zase neodmyslitelně patří lávky, můstky a mosty spojující krajinu. Významnými jsou především Veletržní most „Messebrücke“ a Vyhlídkový most „Aussichtsbrücke“. Vodní plochy bylo využito pro „Schiffbaumuseum“, muzeum v prostorách lodi, kotvicí v přístavu. K atrakcím je třeba zmínit i „Weidendom“ (tabule 10), zajímavou stavbu označovanou jako „Zelený kostel“, dlouhou 52m a vysokou 14m. Pro děti byla vymezena sportovní aréna „Spielarena“ a prostor na hraní s různými atrakcemi.

V Rostocku bylo představeno 22 národních expozicí „Nationengärten“. Představily se zde odborníci z Bolívie, Francie, Řecka, Indie, Indonésie, Japonska, Rakouska, Itálie, Keni, Kolumbie, Korei, Chorvatska, Lotyšska, Nizozemí, Pákistánu, Polska, Švýcarska, Slovenské republiky, Španělska, Maďarska, Vietnamu i Číny. Byly zde prezentovány nejen rozdílné a unikátní prvky, ale i metody. K nejkrásnějším patřily především:

Japonská národní expozice - jejím autorem byl Taketori Monogatari. Při realizaci použil typický bambus – v Japonsku symbol pozitivní energie. Jeho práce byla oceněna zlatou medailí. (tabule 11)

Indická národní expozice – v expozici představili „zahradní chrám“ jako obraz tradičního chrámu hinduistického. I celkové uspořádání plochy se podrželo hinduistických principů. Nesměly chybět rostliny vysoce důležité pro náboženské ceremonie. (tabule 11)

Národní expozice Keni – ústředním motivem byl dřevěný pavilon, který v kombinaci s barevnými rostlinami působil slavnostně. Součástí expozice byly také podél řeky Warnow rozmístěny sochy lva, nosorožce a gazely jako typický obraz africké krajiny. (tabule 11)

Národní expozice Pákistán – autoři se podrželi základní formy zahrad, která je stejná už od 16.století. Pavilon stojí v samém centru a celá zahrada je přísně geometricky uspořádána. Nesmí chybět fontány a základem jsou i květinové záhony. (tabule 11)

Slovenská národní expozice – tato expozice byla pojmuta jako cesta skrze celou zemi. Zahradní umění bylo prezentováno jako zmenšenina Slovenska. Nechyběly Vysoké a Nízké Tatry či Dunajské údolí. (tabule 11)

Výstava jako celek byla kladně hodnocena, o čemž svědčí i návštěvnost. (tabule 12)

6.1.3 BUGA

Druhou skupinou významných zahradnických výstav v Německu konaných jsou výstavy Bundesgartenschau. Tyto výstavy se konají každé dva roky s výjimkou let, kdy probíhají výstavy typu IGA. Historie těchto výstav sahá až do roku 1951, kdy byla představena první výstava v Hannoveru.

V současném roce (2007) probíhá výstava poprvé v historii ve dvou sousedících městech Gera a Ronneburg v Thüringenu (Durýnsku) a navíc se tato výstava vrací po 56 letech do této spolkové země. Výstava byla zahájena 27. 4. 2007 a potrvá až do 14. 10. 2007,

dlouhých 171 dnů, během kterých je možné shlédnout pestré přehlídky květin, nádherné zahrady i rozmanitost zdejší krajiny. Vedle zahradního a krajinného umění nabízí BUGA i doprovodný program během celého trvání výstavy. Zve nás vedle poslechu hudby také k tanečnímu festivalu, kabaretu, operetě, ale i ke sportovním událostem.

Jak už bylo zmíněno, výstava je rozdělena do dvou celků. Prvním a větším je Neue Landschaft Ronneburg (Nová krajina Ronneburgu), jejíž dominantou je určitě moderní architektura mostu „Drachenschwanz“ (tabule 14). Druhým menším, ale o nic méně významným je Hofwiesepark Gera (Park na zámeckých loukách), kde naopak dominuje ukázka historického zahradního umění v parku staré vily Jahr (tabule 16).

Neue Landschaft Ronneburg

Thüringen je tradiční hornickou oblastí Německa. Jeho krajina je charakteristická ukázkou těžních věží, povrchových dolů a špičatých hald. To vše je typické i pro samotný Ronneburg, který až do devadesátých let nabízel stejný obraz krajiny. Dnes už to však není pravda.

Neobvykle upravená a renaturalizovaná Neue Landschaft byla vybudována na části gigantického území bývalého rudného dolu. Tato nová krajina okouzluje nejen svými obrovskými rozměry, ale i krajinnými kontrasty a je určitě chloubou výstavy BUGA.

Součástí velkého areálu je i „Grosse Arboretum“ (Velké arboretum) s jeho jedinečnou sbírkou rostlin. Můžeme zde nalézt kolem 400 stromů v 56 druzích a rozmanitou květenou severní polokoule. Ve Velkém arboretu oblast Thüringenu reprezentuje 12 krajinných ukázek realizovaných místními krajinnými architekty.

Celkový pohled či nadhled na areál zajišťuje 23 metrů vysoká „Entdeckerturm“ (Objevitelská věž) (tabule 14) , na kterou jde vystoupit pohodlně po schodišti, nebo na ni sportovně vylézt po osmi lezeckých trasách. Zajišťuje tak fenomenální vyhlídku. Do bohaté krajiny se nabízí pohled i z „Ronneburger Balkon“ (tabule 14).

Dalšími významnými částmi výstavy jsou „Blütenflor, Wildstaudenpflanzungen a Wildgehölze“, tato část zaručuje po celou dobu trvání výstavy i mimo ni pestrost květin. Zaručuje neustálé kvetení, barevnou i druhovou rozmanitost a samozřejmě vůni. To vše nezajišťují však jen květiny, ale i dřeviny různých barev a forem.

Se svými 10 000 vzácnými růžemi, pavilonem porostlým popínavými růžemi a vodní kaskádou je „Rosengarten“ (Růžová zahrada) pravděpodobně nejromantičtější místem Neue Landschaft. Obklopena starými duby je oázou klidu.

Památku na bývalou hornickou oblast hájí přísně geometrické tvary kilometr dlouhé „Lichtenberger Kanten“ (Lichtenberské hrany). To působí kontrastně s novou krajinou Ronneburgu, která je svým modelováním a rostlinami mistrovským dílem moderní úpravy krajiny. Tento moderní styl podporuje i „Drachenschwanz“ (Dračí most) (tabule 14), který ovšem respektuje přírodu. Svojí délkou 240m je nejdelším dřevěným mostem v Evropě. Jeho živé, dlouhé obloukovitě prohnuté tvary působí s přírodou harmonicky.

Hofwiesenberg Gera

Zde se příroda projevuje všemi svými smysly. Hofwiesenberg Gera (tabule 15) nabízí mnoho možností k uvolnění a odpočinku v přírodě. Prostřednictvím procházky v „Irisgarten“ (Kosatcové zahradě) se můžete cítit jako na obraze od Moneta. V létě příjemné prostředí stínu a chládku lze nalézt pod starými kaštanými, na břehu řeky Weisse Elster, nebo se zchladit u vodních kaskád historického parku vily Jahr. Vila poskytuje i požitek smyslů skrze růže a trvalky v barokní zámecké „Küchengarten“ (Kuchyňské zahradě).

Hofwiesenberg oslavuje barvy. Bylo zde použito na 60 000 trvalek mnoha rozmanitých tvarů, barev a vůní. Jen kosatcová zahrada se chlubí svým bohatstvím 200 druhů a odrůd od žluté až po modrou. Květinami se můžeme potěšit i v halách. Tam se můžeme těšit podívané i za deštivého počasí a navíc květinové přehlídky nabízejí inspiraci pro ozdobu veřejných i soukromých prostor a balkonů. Prezentuje se zde i strategie využívání přírodních surovin.

Vila Jahr láká svým historickým parkem, vodní kaskádou, ale i přehlídkou rododendronů, nabízela tak ideální místo pro výstavní část BUGA.

Park je i místem pro jednoduchou rodinnou zábavu. V jevišti jej mění umělecká a kulturní představení zde konané. Pro děti nabízí park prostor velkého „Spieloval“ (Sportovního oválu). Součástí něj je i „Riesenvogelwelt“ (Svět obrovských ptáků) fantastické prostředí pro pirátské hry, rytířské zábavy a hru na schovávanou.

6.1.4 CHELSEA FLOWER SHOW

Britové jsou tradičně známi svoji oblibou a prací na poli zahradního umění. Každoročně se zde koná mnoho větších i menších zahradnických přehlídek. Rozhodně nejvýznamnější anglickou výstavou zabývající se tématem zahrad je ale Chelsea Flower Show. Tato výstava se koná každoročně v Londýně a to už od roku 1912. Výstava bývá pravidelně slavnostně zahajována hlavou státu v současnosti královnou Alžbětou II.. I přes její význam, nebo i právě pro něj, výstava pravidelně trvá pouze 4 dny a počet lístků na ni je omezený.

Na výstavě lze shlédnout vše, co nějak souvisí se zahradní tvorbou (knihy, časopisy, informace o vzdělávání, výzkumu a šlechtění, zahradní doplňky, ozdobná osázení závěsných nádob a truhlíků, zimní zahrady, skleníky, mechanizace...). Nejvíce však přitahují pestré květiny, ovoce a zelenina z celého světa a také zhruba dvě desítky ukázkových zahrad, vybudované na exteriérech výstaviště za pouhé tři týdny a jen pro tuto čtyři dny trvající výstavu. Tyto zahrady jsou ukázkou a reprezentací světových architektů. V minulosti (v roce 1998) vznikala například zahrady na oslavu padesáti let indické nezávislosti „The Mughal Garden“, nebo replika marocké „Zahrady uchvácení smyslů“.

Zatím poslední slavnost květin proběhla v době od 22. 4. 2007 do 26. 4. 2007. Chelsea Flower Show letos oslavila 85. výročí konání výstavy. Akce je tradičně rozdělena do tří celků.

- Prvním jsou expozice v „Great Pavilion“. Jeho expozice jsou rozděleny do dvou kategorií „Floral Exhibition“ a „New Plant“. Představuje se zde nejen stálý sortiment živých i řezaných rostlin, ale i úplné novinky. Letos byla poprvé předvedena *Salvia Nemorosa* ‘Sensation Rose’, či *Pelargonium* ‘Suffolk Salmon’. Nejkrásnější expozice jsou tradičně oceňovány cenami a to ve čtyřech kategoriích: Golden, Silver-Gilt, Silver, Bronze.
- Další kategorie je nazvaná „Gardens“ (tabule 18). Je rozdělená podle stylů na „Chic gardens“, „City gardens“, „Courtyard gardens“, „Show gardens“ a na letos nově přidanou část „Roof gardens“. (tabule 18) V této kategorii se představují angličtí i světoví zahradní designéři se svými realizacemi menších zahrad rozdělených podle výše uvedených stylů. I tato kategorie je oceňována.

- Poslední je kategorie „Further attractions“. Tato část patří aranžérům („Floral art“) (tabule 19), expozicím zahradního vybavení a drobného zboží („Gardening equipment“), odborným konferencím i tzv. celoživotnímu vzdělání („Lifelong Learning“).

Letošního výročního ročníku se zúčastnilo přes 600 vystavovatelů i ze zemí, jakými jsou například Švédsko, Barbados, Srí Lanka, Francie, Nizozemí, Německo, Austrálie, Jamaika, Jihoafrická republika, Trinidad a Tobago, či Zimbabwe. Příprava celé akce trvá až 18 měsíců a příprava ročníku 2008 byla zahájena už na přelomu roku 2006 a 2007.

6.2 Významné výstavy v České republice

6.2.1 FLORA OLOMOUC

Historie výstavy

Název „Flora Olomouc“ se obecně a dlouhodobě vztahuje k celostátní a později mezinárodní zahradnické výstavě květin, zahradní architektury a umění a dalších příbuzných témat na pozadí kulturní a památkové atmosféry města Olomouce.

V evropském měřítku Flora Olomouc „Škoda Plzeň“, „Brněnský strojírenský veletrh“ a jiné. Dokladem toho je, mimo jiné skutečnost, že podobný záměr později nenalezla vhodnější název ani „Flora Bratislava“ nebo „Pragafloa“. V různých obměnách slovo flora, do té doby používané pouze jako odborný výraz pro květena, až neuvěřitelně rozšířilo, vždy však pro spojení s přehlídkou krásy květin – výpěstků domácích i zahraničních producentů.

Kromě výstižného názvu přinesla cílevědomá práce organizátorů výstav i další, zcela nový poznatek: květiny se nezbytně nemusí tak jako stroje a průmyslové výrobky představovat výhradně a komerční bázi, ale ve vhodném pojetí, doprovázené uměleckými projekty, hudbou, poezií mohou vedle krásy zcela překvapivě, nově formovat pocity a tužby člověka moderní doby. Tato idea byla ve vztahu k tehdejší vžitým schémataům zahradnictví natolik přitažlivá, že přinesla nečekaný úspěch olomouckých zahradnických výstav. Zahradnictví nemělo žádnou podporu, což se projevovalo v úrovni provozoven, technologií i na kvalitě zahradnického školkařství.

Hlavním iniciátorem pro uspořádání Olomoucké květinové výstavy byl člen Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Bohdan Wagner. Za vznikem stáli i scénárista V. Jasanský, dr. Jan Sítař, inženýři Matouš a Pavlík z Průhonic a inženýr Ivar Otruba. Společně s desítkami českých zahradníků vyhledávali vhodné prostory pro uspořádání výstavy, vymýšleli expozice a vyzývali zahradnické podniky k účasti na akci, která byla neznámá, politicky riskantní a nákladná. Záměr se však zdařil. Ze zahradníků se stali tvůrci krásy, návštěvnost stoupla neuvěřitelným tempem a vedoucí politici té doby neměli jinou možnost, než zahradnický obor vzít na vědomí a ač neradi začít jej podporovat. Mezinárodní výstav se stala evropským pojmem, zahradní a krajinářští architekti získali zdroj inspirace i prostor pro své uplatnění. Společnost začala jejich práci uznávat a oceňovat.

Od roku 1964, tedy 6 let po jejím založení byla Flora Olomouc výstavou celostátní s návštěvností přes 330 tisíc osob. O tři roky později je již vyhlášenou mezinárodní výstavou se zahraniční účastí holandských, západoněmeckých, rakouských i francouzských vystavovatelů. Během téměř 50dnů Floru navštívilo 840 tisíc zájemců. Naposledy tak mnoho úspěšnou byla ještě Flora Olomouc pořádaná v roce 1969, od té doby začala její úspěšnost klesat.

Areál výstaviště

Výstaviště FLORA OLOMOUC, a. s., se může pochlubit dlouhou a pestrou historií. Svůj vznik datuje do roku 1966, kdy rozhodnutím Okresního národního výboru v Olomouci vznikla rozpočtová organizace pod názvem Olomoucké výstavní sady. V roce 1970 byla organizace přejmenována na FLORU OLOMOUC. Od roku 2000 je Výstaviště Flora Olomouc akciovou společností se stoprocentní majetkovou účastí města. www.flora-ol.cz

Rozloha výstaviště se mezi lety 1967 – 1974 postupně rozrostla až na 700 000 m² se třemi parky, osmi pavilony, rozáriem, patnácti tématickými zahradami, jedním palmovým a čtyřmi sbírkovými skleníky, dalšími šedesáti stavebními objekty, s mimoúrovňovou lávkou v korunách stromů o délce 460metrů. Výstavní areál dále zahrnuje unikátní alpskou zahradu, perenetum a arboretum, několik vodních ploch, fontán, dětských hřišť, minigolf a celý je bohatě sochařsky vyzdoben.

- Sbírkové skleníky – svým rozsahem jsou jedny z největších v české republice. Návštěvníkům jsou zpřístupněny téměř po celý rok s výjimkou zimních měsíců.

PALMOVÝ SKLENÍK je největší a nejstarší 'chlouba olomouckého výstaviště'. Skleník byl postaven v letech 1927 – 1930. Jeho délka je 72,5 m, šířka 20 m a

vysoký je 12 m. Na této přes 1500 m² veliké ploše určené k pěstování cizokrajné a tropické flory se nachází na 70 kusů různých palem, z nichž jsou mnohé přesázené ještě z původní oranžerie vybudované v roce 1866 a ze skleníků moravských zámků. Nejmhutnějšími exponáty jsou datlovníky kanárské (*Phoenix canariensis*), dalšími významnými exponáty jsou třeba *Trachycarpus excelsa* – štíhlá východoasijská palma, *Livistonia australis*, *Areca catechu* a dále Středomořské keřovité palmy žumary (*Chamaerops humilis* a *Chamaerops excelsa*), mexickou floru zastupuje trsnatá palma s tenkým bambusovitým kmenem *Chamaedorea elegans*, Tichomoří zas *Howea belmoreana* a Ameriku *Washingtonia filifera*. Kromě palem se skleník může chlubit i exponáty z čeledi cykasovitých (Cycadaceae) například *Cycas revoluta* a *Cycas circinalis*. Pro oživení skleníku jsou v něm pěstovány i dřeviny ozdobné květem jako jsou *Hibiscus* a *Bougainvillea*, zastoupení zde naleznou i fikusy, citroníky a pomerančovníky a blahočety.

Skleník dále doplňují mohutné liány (*Tetrastigma voinierianum*, *Stephanotis floribunda*, *Asparagus falcatus*) i řada bylin a kapradin v podrostu.

Kromě flory zdobí skleník i řada zástupců cizokrajné fauny – ptáci, ryby, obojživelníci, pavouci – dotvářejí nevšední atmosféru.

KAKTUSOVÝ SKLENÍK – navazuje na skleník palmový a byl spolu s ním vytvořen v 60. letech. Zdejší sbírka dnes obsahuje na 3000 kusů kaktusů a sukulentů ve více než 700 druzích, varietách a formách. Obsahuje kaktusy z Ameriky, aloe a pryšce z Afriky, barevné odrůdy kaktusů z Japonska. Mezi nejvýznamnější patří kolekce rodu *Astrophytum*, *Trichocereus* (*Trichocereus chilensis*) a dále (*Echinocactus grusonii* s voskově žlutými trny, *Cylindropuntia tunicata* s velkými trny opatřenými zpětnými zoubky, *Cephalocereus senilis* – hustě pokrytý bílými splývavými chlupy, *Barranca venados*, *Brasiliopuntia bahiensis*, *Crassula falcata* s na podzim krvavě červenými květy a méně vzrostlé druhy *Agave*).

Zajímavou skupinu tvoří i kosmaticovité Mesembryanthemaceae, jsou mezi nimi listnaté, polodřevnaté keřky i vysoce sukulentní „živé kameny“. Celou sbírku uzavírá nejprimitivnější zástupce kaktusů - *Pereskia aculeata*, které mají ještě velké listy a květy uspořádané v hroznech.

TROPICKÝ SKLENÍK (tabule 20)– tento skleník přímo hýří barvami, rozmaností tvarů, velikostí rostlin a bohatstvím květů. V pěti navzájem propojených bazénech rozkvétají tropické lekníny (*Victoria regia* aj.), mimo vodu jsou nejhojnější skupinou dekorační ananasovité Bromeliaceae s barevným květenstvím dále *Aechmea*, *Billbergia*, *Guzmania*, *Neoregelia*, *Nidularium*, *Tillandsia* a *Vriesea*.

SUBTROPICKÝ SKLENÍK – původně koncipovaný jako „Izraelská zahrada“, bývá také podle nejcharakterističtějšího druhu vysázených exponátů nazýván citrusovým. Návštěvníci zde mohou obdivovat exponáty především z oblasti Středomoří a Malé Asie. Kromě dnes už známých citroníků, pomerančovníků a mandarinek jsou ve skleníku i méně známé cedráty (*Citrus medica* L.), kiwi (*Actinidia chinensis*), fikovník smokvoň (*Ficus carica*), olivovník (*Olea europea*), ale také rostliny, které sice ovoce neplodí, za to jsou výrazně aromatické (*Myrtus communis* a *Rosmarinus officinalis*).

- Smetanovy sady (tabule 20) – byly založeny roku 1820 osázením plochy na západním obvodu města - předpolí mezi Terezkou a Kateřinskou branou – stromovým. První olomoucká parková plocha, tzv. Rudolfova alej, podlehla v roce vypuknutí prusko-rakouské války na základě demoličního reversu (podle něhož muselo být zbouráno a vykáceno vše, co bránilo rozhledu z pevnostních hradeb) úplné zkáze. Už ve 2.polovině roku 1866 však město hlavní alej – podle projektu arch. Maxe Machánka – opět obnovilo vysázením 710 m dlouhé aleje s kaštaný a lípami. Dodnes výrazný architektonický útvar a symbol olomouckých parků dostal svoji současnou podobu v roce 1919 tvarováním kaštanů a líp do vysokých rovných stěn.

V roce 1925 zde byla slavnostně odhalena socha Bedřicha Smetany (tabule 20), podle něhož dostaly sady své nynější jméno. Nebyla to však jediná socha v parku umístěná, řadu děl jako je pomník botanika a ředitele české reálky v Olomouci Františka polívky nebo vstupní portál do palmového skleníku vytvořil pro park Julius Pelikán.

V parku se kromě běžných dřevin nachází i mnohé dendrologické zajímavosti - tisovec opadavý (*Taxodium distichum*), původem z bažin Floridy, z Číny pocházející metasekvoje čínská (*Metasequoia glyptostroboides*), jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*), severoamerický dřezovec trojtrnný (*Gleditschia triacanthos*), s velkými zelenooranžovými květy liliovník tulipánokvětý (*Liliodendron tulipifera*). K vzácným

dřevinám také patří korkovník amurský (*Phellodendron amurense*), nebo borovice himalájská (*Pinus wallichiana*).

Součástí parku je i magnoliová zahrada, která slouží jako odpočinkový prostor a poskytuje okouzlující pohled na záplavu bílých a růžových květů, z nichž některé dosahují velikosti až 20 cm. Kromě magnolií, jako jsou (*Magnolia kobus*, *Magnolia stellata*, *Magnolia liliiflora*, *Magnolia tripetala* a *Magnolia x soulangeana* v řadě barevných odrůd 'Alexandrina', 'Amabilis', 'Rustica Rubra') upoutají naši pozornost žlutě a červeně kvetoucí východoasijské a americké keře vilínů (*Hammamelis japonica*, *Hammamelis mollis*, *Hammamelis vernalis* a *Hammamelis virginiana*)

- Botanická zahrada – první botanická zahrada byla v olomouckých parcích založena už v roce 1902, a to na území Smetanových sadů (dnes Botanická zahrada Univerzity Palackého). Dnešní ohrazený areál Botanické zahrady s rozáriem, alpinem, zahradami národů i krátkodobými expozicemi jarních a letních cibulnatých a hlíznatých rostlin se rozkládá na ploše tzv. Korunní pevnůstky.

Tato část původního hradebního pásu města byla k parkovému areálu olomouckého výstaviště připojena v šedesátých letech 20.století. Levý břeh Mlýnského potoka, který odděluje botanickou zahradu od zbytku Bezručových sadů je vlastně přírodní expozicí významných domácích druhů hajní květeny. Mezi její představitele patří sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), bledule jarní (*Leucojum vernum*), ladoňka karpatská (*Scilla kladnii*), dymnivky (*Corydalis cava* a *Corydalis solida*) a sasanka hajní (*Anemone nemorosa*). Zastoupeny jsou ale i druhy vzácnější jako je lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), česnek medvědí (*Allium ursinum*), nebo kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*).

ROZÁRIUM – je součástí botanické zahrady výstaviště. Vzniklo v letech 1970 – 1972 z iniciativy Rosa Klubu Českého zahrádkářského svazu. Na ploše 3,5 ha, která předtím sloužila jako městská deponie odpadků, byla vytvořena růžová zahrada v prostředí přísně geometrických betonových polí.

V expozici s 10 000 keři růží je soustředěno více než 670 domácích i světových odrůd. Návštěvník zde objeví nejen sortiment růží velkokvětých, ale i růže sadové, pnoucí, pokryvné a původní botanické druhy. V rozáriu lze obdivovat i málo známý ibišek vodní (*Hibiscus moschetos*) s červenými, růžovými a bílými květy o průměru až 20 cm.

ALPINUM – je expozice na terase pevnostního valu, založena v roce 1979 tradičním způsobem. Dominujícím prvkem jsou zakrslé jehličnany, z nichž

nejzajímavější jsou borovice *Pinus strobus* 'Pumila', *Pinus parviflora* 'Adcocks Dwarf' a *Pinus aristata*. Z dalších zajímavých jehličnanů je třeba zmínit *Microbiota decussata*, *Tsuga canadensis* 'Prostrata', a *Tsuga canadensis* 'Horsford'. V časném jaře zde kvetou šafrány (*Crocus*), kosatečky (*Iridodictium*), ladoňky (*Scilla*), řepčíky (*Fritillaria*), koniklece (*Pulsatilla*), lomikámeny (*Saxifraga*) a botanické tulipány a narcisy. Později jsou v kvetení vystřídány plaménky (*Phlox subulata*), rožci (*Cerastium*), rozrazilky (*Veronica*), prvosenkami (*Primula*), a hořci (*Gentiana*). Různé druhy vykvétají postupně až do pozdního podzimu.

V současnosti je výstaviště redukováno na Smetanovy sady se čtyřmi výstavními pavilony.

V roce 2007 by měla začít rozsáhlá rekonstrukce výstavního areálu. Akce by měla být z velké části financována z prostředků Evropské unie. Rekonstrukce by neměla ohrozit plynulý běh plánovaných výstav.

Profesní úroveň

Zahradnické výstavy v Olomouci byly od roku 1964 připravovány na nejvyšší profesní úrovni, Každé výstavě předcházelo libreto, scénář, každý pavilon i venkovní expozice měly zpracovány projekt a většinou byl zhotoven i model pavilonu či expozice. Pro výstavní areál byl zpracován generel výstavy a orientační plány. V rámci členství Československa v BIE (Světový výbor pro výstavnictví v Paříži) jsme v letech 1967 až 1969 zpracovali ideové podklady a generel světové zahradnické výstavy „Interflora Olomouc '81“ pro rok 1981. Tento záměr byl vážně narušen okupací v roce 1968. Styky s AIPH a BIE byly zpretrhány a tvůrčí kolektiv postupně rozpuštěn.

Na každé výstavě se podíleli pedagogové z vysokých škol v Praze, Olomouci, Brně, Lednici, Bratislavě i Nitry, desítky kolegů z projektových a výzkumných ústavů nebo odborných škol. Tisíce studentů z vysokých a středních škol zde prošli praxí v oboru. Atmosféru výstaviště poznali snad všichni aranžéři v republice. Flora Olomouc zavedla soutěže v oboru nejvyšší kvality výpěstků, v oboru nejlépe umělecky ztvárněné expozice a nejvyšší cenu „Novitas Olomouensis“ za vynikající novošlechtění květin. (FINGER, 2002)

Zahradnický obor

V letech 1964 – 1980 zahraniční vystavovatelé většinou své exponáty darovali výstavišti nebo jednotlivým pěstitelům. Do republiky se tak ve velkém měřítku dostaly nejnovější odrůdy růží, gerber, karafiátů, tulipánů, letniček, dvouletek, trvalek a desítky dalších, do té doby neznámých druhů rostlin. Pěstitelé si rychle rozšířili svůj obzor i navzdory pečlivě uzavřeným hranicím i mimo jiné poznali, co obnáší evropská kvalita výpěstků.

Budoucnost

Výstava Flora v Olomouci se v současnosti pořádá dvakrát ročně – na jaře a v létě, vždy po čtyřech až pěti dnech. Jarní výstava je tradičně navštěvovanější než letní. Vyznačuje se pravidelně vyšší účastí profesionálních vystavovatelů, v létě je naopak výstava více zaměřena tematicky a poskytuje větší prostor pro expozice zahrádkářů. Současné pojetí výstavy vede k tomu, že se pořádané zahradnické výstavy koncentrují převážně ve Smetanových sadech.

V souvislosti s porevolučními změnami dnes výstaviště neslouží pouze ke konání Flory Olomouc, ale ročně se zde pořádá více než dvacet dalších výstav a veletrhů, včetně podzimní výstavy ovoce a zeleniny pod názvem „Hortikomplex“. Z ekonomických důvodů Flora dnes již není pouze výstavou květin, ale mnohem širěji orientovanou zahradnickou výstavou, kombinovanou s veletrhem. Na organizaci se podílí řada profesně zaměřených organizací, mezi nimiž má významné postavení Svaz květinářů a floristů ČR. Podle názoru organizátorů bude mít i v budoucnu Flora Olomouc povahu spíše kontrakční výstavy.

V souvislosti s těmito záměry se připravuje regenerace venkovních parkových ploch a dostavby hlavního výstavního pavilonu spolu s průběžnou modernizací celého výstaviště. Na rozdíl od řady regionálních a často jen s největším vypětím obsazených zahradnických výstav zůstává olomoucké výstaviště velkou a jen z části využitou šancí pro popularizaci i obchodní aktivity současné zahradnické veřejnosti.(FINGER, 2002)

6.2.2 KRAJINNÁ VÝSTAVA BEZ HRANIC

V roce 2006 byla uspořádána jedna z nejvýznamnějších akcí za posledních mnoho let a snad i desetiletí. Událost tohoto typu se u nás konala vůbec poprvé. Výstava byla organizována na území 2 sousedících států tj. České Republiky a Německa. Výstavním městem reprezentující Českou republiku se stalo město Cheb, Německo reprezentoval Marktredwitz vzdálený pouhých 20km. Spojení mezi oběma areály je zprostředkováno silniční i železniční spojkou. Oblast výstavy také nabízí možnost rekreace v česko-bavorsko-saském trojzemí, a to hlavně ve zdejších lázeňských střediscích. Za návštěvu také stojí město porcelánu Selb, klášterní knihovna ve Waldsassenu, ale i slavnosti Luisenburg ve Wunsiedelu. Celá oblast je navíc protknuta sítí cyklostezek.

Celá akce proběhla od 24. 5. do 24. 9. 2006. Libreto výstavy zní „Zahrady západu a Zahrady východu“. Veškeré hlavní výstavní aktivity jsou jak trvalé, tak i krátkodobějšího charakteru. Výstava je rozdělena do několika hlavních projektů, jejichž cílem je ukázat návštěvníkům možnosti zahradní a krajinářské tvorby. Výstava zrealizovala 4. základní projekty zahradní tvorby :

- Květinové záhony – jedná se o 7 kompozičních jednotek – plochy intenzivně ošetřovaných květinových záhonů letničkových i trvalkových. Osazení záhonů bylo navrženo pod odborným dohledem studenty 4. a 5. ročníku MZLU – Fakulty zahradnické v Lednici na Moravě – programu Zahradní a krajinářské architektury . Součástí byla i plocha rozária navržena odborníky na šlechtění nových odrůd těchto rostlin.
- Inspirace zahradami západu – projekt by měl představovat návštěvníkovi typický charakter zahradní tvorby v zemích západní Evropy. Vznikly tak kompozice, které měly vystihovat tvorbu zahrad anglických, italských, španělských, francouzských, skandinávských, alpských... V rámci tohoto projektu byly navrženy tři zahrady od partnerských měst města Chebu. A to, holandská zahrada navržena přímo holandským zahradním architektem a studenty tohoto oboru prezentující město Rheden. Dále zahrada bavorská reprezentující město Hof a nakonec i zahrada reprezentující ruské město Niznij Tagil. I přes to, že se tématicky vymyká.

- Areál domova dětí a mládeže Sova – zde návštěvník nalezne ukázky ekologického zemědělství a může zde projít botanickou, dendrologickou a geologickou naučnou stezkou.
- Výstavní pavilon – slouží k představení pěti tématických bloků zahradnických výstav, které mají návštěvníka chronologicky seznamovat s vývojem zahradního umění na evropském kontinentu od dob renesance až po současnost.

Tyto hlavní projekty jsou doplněny akcemi floristů a květinářů.

Obě města spojuje jejich minulost a dramatické historické milníky. Města byla od sebe oddělena železnou oponou, ale společné bavorské kořeny jsou dobře patrné i dnes. Krajinná výstava bez hranic, jak zní její moto představuje významnou měrou běžný okruh bavorské zemské krajinné výstavy. Je evropským projektem a může se stát symbolem rozšíření Evropy.

Na území Markredwitzu se impozantní areál přeshraniční krajinné výstavy rozkládá od Starého města po areál firmy Benker přes Lužní park až po řetěz rybníků. K odpočinku je určena půvabná Parková terasa, zde se nacházejí tématické zahrady a více než 200 m dlouhé Lužní jezero s Jezerním jevištěm. Pro vnímání vody v jejích nejrůznějších formách je zde připraven i přívoz na šlapací pohon. Ústřední atrakcí řetězce rybníků je přírodní koupaliště, představené v souladu s ekologickými zásadami. Nachází se zde i tržiště, kde ožívají stará i nová řemesla.

Jádro výstavního areálu v Chebu se nachází v údolí Ohře na téměř již zapomenutém místě poblíž historického centra. Cílem zásahů je zde sanace oblastí pod Chebským hradem a nové využití luk na břehu Ohře. Z městského příkopu se lze přímo dostat do centrálního výstavního areálu. Reakcí na „Zahrady Východu“ na německé straně jsou do údolí Ohře vytvořeny „Zahrady Západu“. V klášterní zahradě je ke zhlédnutí historicky cenné zahradnické umění, výstava v Sovím parku je naopak zaměřena na ekologické zemědělství. Nová tenisová hala propůjčila své prostory expozici květin.

6.2.3 ZAHRADA ČECH - LITOMĚŘICE

V roce 2006 se uskutečnil již 30.ročník celostátního zahradnického veletrhu Zahrada Čech v Litoměřicích. Úplně první ročník, kdy byla výstava uznána za celostátní se datuje rokem 1972, její tradice však sahá minimálně do minulého století.

Počátkem minulého století jsou v okolí Litoměřicka zakládány velké zahrady a sady, postupně vznikají ovocnářské spolky a ovocnářské podniky. Jejich produkty se samozřejmě vystavují. První velká výstava ovoce, zeleniny, vinné révy a květin se konala po končení 2. světové války v roce 1946, v té době se jednalo o okrasní výstavu. Další oblastní výstava byla v roce 1951. V následujících letech se výstavy konaly nepravidelně a jako součást slavností vinobraní v různých místech města.

Výstavy se rozrůstaly, návštěvníkům, kterých stále přibývalo se líbily a stávající prostory nestačily. V roce 1969 město oslavovalo 750 let od svého založení a výstava zemědělských produktů se konala v areálu Střední zemědělské technické školy byla jejich součástí. Neocenitelná byla pomoc žáků, učitelů a ředitele školy. Výsledkem byla sice amatérská, zato jedinečná přehlídka výpěstků ovoce, zeleniny, květin, vína ale i školkařských a okrasných stromků i drobného hospodářského zvířectva, která se setkává s nebývalým ohlasem veřejnosti. Trvala 10 dnů, rozkládala se na ploše 4 hektarů a navštívilo ji 40 000 lidí.

V roce 1972 byl výstavě udělen statut celostátní a tento rok je oficiálním prvním ročníkem výstavy ovoce, zeleniny, vína a chmele ZAHRADA ČECH. Postupně se stávala pojmem. V Litoměřicích se představují významní vystavovatelé z celé republiky, organizují se odborné přednášky za účasti vědeckých pracovníků, výzkumných ústavů a odborných škol, roste počet svazů – zahrádkářů a včelařů. Příprava výstav byla náročná a zúčastňovalo se jich mnoho lidí – odborníků z různých profesí, ovocnářů, šlechtitelů, pěstitelů, žáků odborných škol, aranžérů a dalších nadšených osob.

Výstavy se prvních deset let konaly každoročně, tedy od roku 1972 do roku 1982, poté se po dvou letech střídaly s prodejní akcí TRŽNICE ZAHRADY ČECH, a toto trvalo až do roku 1990, kdy se opět vracejí k jednoletému cyklu. V 90. letech 20. století se radikálně změnil charakter výstavy, ale i způsob vystavování. V pavilónech mizí „spartakiády“ ovoce, nastupuje éra výstavních konstrukčních systémů, přibývá prodejních stánků a samozřejmě se mění i nabízené zboží.

Součástí každé výstavy byly i kulturní programy.

Od roku 1994 jsou všechny další ročníky jsou organizovány společností VÝSTAVY, spol. s r. o., která se stává provozovatelem výstavního areálu Zahrad Čech. Došlo k rozšíření výstavní činnosti. Přibyly zahradnické výstavy jako jsou Tržnice Zahrady Čech, či Letničky.

Zatím poslední akcí na výstavišti byla tržnice Zahrady Čech 2007 – 22.ročník jarní akce pro zahrádkáře, zahradníky, kutily a milovníky přírody. Akce se konala v termínu 4. 4. 2007 – 8. 4. 2007. Návštěvníci se tradičně mohli těšit na bohatý sortiment na výstavě představovaný. Jednalo se o sortiment z oblastí:

- sadba, osivo
- květiny, okrasné dřeviny
- cibuloviny, bonsaje
- ovocné stromky
- osivo
- hnojiva, postřiky
- služby pro zahrádkáře
- skleníky, pařeniště
- zahradní mechanizace
- zahradní nábytek, bazény
- zahrádkářské potřeby
- domácí potřeby
- potraviny, přírodní léčiva

Výstava se rozprostírala na ploše desíti pavilonů a samozřejmě i v exteriérech.

Interiéry byly rozděleny podle tématických oblastí následovně:

Pavilon A – květiny, semena, zahradní nábytek

Pavilon B – cibuloviny, stromy, keře, květiny

Pavilon C – zahradní, lesní a komunální technika, náradí, ČOV

Pavilon D – zahrádkářské a domácí potřeby

Pavilon H – tradičně specializovaný pavilon na firmy prodávající a distribuující potravinářské výrobky

Pavilon G – Český zahrádkářský svaz – časopis ZAHŘÁDKÁŘ. Celý pavilon byl ozdoben na velikonoční téma, jeho výzdobu zajistil Ing. Petr Herynek. Současně zde probíhal prodej zboží s velikonoční tematikou a květin. Ukázky malování kraslic a

ukázky ručního pletení košíků z vrbového proutí. Nechyběla ani poradenská služba časopisu Zahradkář.

Pavilon T – domácí potřeby, výrobky z proutí a týkového dřeva, expozice ČD, a.s. a Českého rozhlasu Sever

Pavilony M a K – prodejní pavilony

Pavilon S – chovatelské potřeby a přehlídka psů.

Exteriér – sadba květin, zeleniny, stromy a keře

6.2.4 ZEMĚ ŽIVITELKA ČESKÉ BUDĚJOVICE

Historie trhů v Českých Budějovicích sahá až do roku 1265, kdy bylo právě kvůli trhům vyměřeno stávající náměstí Přemysla Otakara II.. České Budějovice získaly právo pořádat každoročně výroční trhy od Karla IV. listinou ze 4. května 1351 a jejich právo na pořádání dalších trhů se rozšiřovalo za krále Ladislava Pohrobka (16.8.1455), Marie Terezie i císaře Rudolfa II. To vyvrcholilo na přelomu 19. a 20. století až k pořádání trhů každý měsíc.

Českobudějovické výstaviště bylo zřízeno na místě původně zamokřených luk, každoročně zaplavovaných řekou Vltavou (případně Malší). Postupně bylo vybudováno v letech 1948 až 1972 v lesoparkovém areálu na levém břehu řeky Vltavy v předměstí Čtyři Dvory, vzdáleném přibližně 1,5 km od středu města. Výstavní areál otevírá v roce 1960 zemědělská výstava pod názvem „Zemědělství 1960“, která proběhla ve dnech 28. srpna-18. září 1960 (22 dní). Při této akci byla využita výstavní plocha o výměře 210.000 m² tzv. „volné“ plochy a 8.850 m² plochy „kryté“, areál naplnilo postupně za celou dobu konání 140.000 návštěvníků. Během 60. let výstaviště téměř stagnovalo, nejdříve hrozilo uzavření výstaviště z hygienických důvodů a uvažovalo se o jeho převedení na Park kultury a oddechu (PKO), později byl tento návrh realizován a ze zemědělského výstaviště se stal PKO pod patronací Národního výboru Jihočeského kraje. Ve dnech 29. srpna-13. září 1970 (16 dní) se už ale v areálu uskutečnila výstava „Jižní Čechy - Země živitelka“. Do roku 1972 byly zopakovány ještě dva ročníky této výstavy. Ve dnech 29. srpna-12. září 1971 (15 dní) opět pod názvem „Jižní Čechy - Země živitelka“ na téma „Cesta bohatých sklizní s Národními dožínkami ČSR“ a třetí ročník 1972 už jako Národní výstava „Země živitelka“ (Industrializace a kooperace živočišné výroby).

Rozvoj výstav a stále větší návštěvnost zapříčinila nutnost oprav a úprav původních objektů. Došlo k nim v letech 1971 a 1972 a také ke vzniku speciálních pergolovitých výstavních přístřešků, gastronomicko-prodejních center a sociálních zařízení. Přes značnou rozlehlost a úpravu stávajících objektů výstavního areálu citelně trpěla výstavní akce nedostatkem ploch. To bylo způsobeno náročnými požadavky vystavovatelů na výstavní i provozně-informační plochy, a zvláště limitujícím faktorem byly kryté plochy (pavilony, polopavilony). V roce 1973 se v nebyvalé míře začalo s výstavbou nových objektů v rámci tzv. sdružených investic vystavovatelů, vyrostly tyto objekty: obchodní ředitelství Zemědělského zásobování a nákupu - pavilon E5 (400 m²), obchodní ředitelství zpracovatelsko-potravinářského průmyslu - pavilon N (730 m²), ředitelství Jihočeských cihlen (rozšíření dosavadní expozice další přístavbou - pavilon E4 (na 160 m²), nástavba II. patra správní budovy (po havárii v roce 1972), vybudování 3 komplexních velkokapacitních hygienicko-sociálních zařízení, rozšíření volných ploch v severní části areálu, další úprava komunikací a inženýrských sítí, dostavba obou gastronomicko-prodejních center, úprava některých výstavních objektů (pavilon E1, D2), propojení s celkovým rozšířením pavilonu C z dosavadních G+H, úprava speciálních pergolovitých krytých výstavních buněk a výstavba ubytovacího střediska s plánovaným dokončením v roce 1974. Pro další roky se navíc počítalo i s zahájením výstavby pavilonu Zbrojovky Brno - pavilon O, dostavbou pavilonu zpracovatelského průmyslu (II.etapa N), dostavbou pavilonu Svazu výrobních družstev a místního hospodářství (pavilon J na 464 m²) a výstavbou výstavního skleníku oborového podniku SEMPRA (již několik let plánovanou). Veškeré stavební úpravy, opravy a výstavba znamenaly rozvoj výstaviště do celkové plochy na 182.000 m² (18,2 ha) volné plochy a 11.125 m² kryté plochy.

V roce 1973 je zemědělská výstava „ZEMĚ ŽIVITELKA“ zařazena mezi 13 trvalých celostátních výstav, k nimž patří *Mezinárodní strojírenský veletrh v Brně*, *Mezinárodní veletrh spotřebního zboží v Brně*, *Mezinárodní chemický veletrh INCHEBA v Bratislavě*, *Mezinárodní výstava obalové techniky EMBAX v Brně*, *Liberecké výstavní trhy*, *Mezinárodní výstava bižuterie v Jablonci nad Nisou*, *Výstava květin FLORA v Olomouci*, *Ex Plzeň*, *Zahrada Čech v Litoměřicích*, *Trenčín - mesto módy*. První ročník celostátní zemědělské výstavy Země živelka 1973 se uskutečnil v tradičním termínu na rozhraní měsíců srpna a září, přesně od 25. srpna do 9. září 1973 v trvání 16 dnů (3x víkend) se specializací charakterizovanou podtitulem „Racionální výrobou ve zdravém pracovním a

kulturním prostředím“ a navíc s mezinárodní účastí (tehdy zastoupením vystavovatelů ze SSSR, NDR, BLR a jiných států).

V roce 1981 z rozhodnutí gestora a pořadatele bylo vydáno pravidlo, které upravovalo počet zastoupení mezinárodních vystavovatelů. Tímto opatřením bylo rozhodnuto, že výstava Země živitelka bude s mezinárodní účastí pouze ve dvouletých cyklech a že je tudíž možno se zahraničními partnery počítat dále pouze pro liché výstavní ročníky (rok 1981, 1983 a 1985). Tato úprava byla po určitou dobu naplňována v praxi, ale již ve 2. polovině 80. let samovolně zanikla.

Výstava Země živitelka se postupně v 70. a 80. letech stala nejnavštěvovanější výstavou v republice. V 90. letech minulého století dochází ke zkrácení počtu výstavních dní ze 16 přes 13, 10, 8 až k dnešním 7 dnům. Důvodů je hned několik. Prvním je ekonomické hledisko, vystavující firmy a podnikatelé si nemohou dovolit „strávit“ tolik času při své propagaci a prezentaci svých výrobků v areálu výstaviště, aby jim z tohoto důvodu narůstaly mzdové a další náklady. Během posledního desetiletí, na závěr minulého milénia, došlo k výraznému snížení počtu osob zaměstnaných v zemědělství a přidružených oborech. S tím úzce souvisí i snížený počet odborových organizací a počet organizovaných odborářů, kteří, nejvíce ovlivňovali návštěvnost akce. Postupně se měnil i charakter výstavy z „lidové“ zábavy a události na výstavu odbornou.

Po určitém zpomalení vývoje a nižších investicích do areálu v 80. letech (oproti letům předchozím), pak zlepšování ekonomické bilance, zejména ve druhé polovině 90. let minulého století, investování do areálu vedlo ke stále širšímu využívání vlastního výstavního areálu, k prodloužení výstavní sezóny a zkvalitňování poskytovaných služeb.

V roce 1981 byla správa areálu převedena na Ministerstvo zemědělství a výživy ČSR s názvem „Výstavnictví zemědělství a výživy České Budějovice“, ten byl 1. 3. 1991 změněn na „Park Centrum - propagační a tisková služba“ a ještě později 1. 4. 1994 přechází k názvu „Park Centra, a.s.“. Zatím poslední změna proběhla v roce 1997, kdy byl přijat nový název společnosti - „Výstaviště České Budějovice a.s.“ a nové logo.

Samotné výstaviště má ve vlastnictví areál o rozloze 35 ha situovaný v blízkosti centra Českých Budějovic. Součástí lesoparkového areálu je 31 výstavních pavilonů, z toho 10 o celkové výstavní ploše 3.000 m² a 21 pavilonů s výstavní plochou cca 4.600 m². Volná výstavní plocha činí 19.785 m²

Ve dnech 28. srpna-3. září 2003 proběhl již 30.ročník nejnavštěvovanější výstavy v České republice - mezinárodního agrosalonu Země živelka (původně plánovaný 30.ročník výstavy se z důvodu ničivých povodní v srpnu roku 2002 nekonal).

Výstava Země Živelka v Českých Budějovicích v roce 2006 oslavila již svůj 33. ročník. Její slavnostní zahájení proběhlo v Pivovarské zahradě za účasti předních českých politiků. Kromě tradičního charakteru výstavy spočívajícím v prezentaci zemědělsko-potravinářského sektoru byla výstava zaměřena obory jako jsou družstevnictví a tvorba a ochrana životního prostředí. Hlavním mottem stejně jako v minulosti zůstává „Budoucnost českého zemědělství a českého venkova“.

Konkrétně se na výstavě představily novinky z oblastí :

- Rostlinná a živočišná výroba
- Zemědělská technika
- Potravinářská výroba
- Lesní a vodní hospodářství
- Tvorba a ochrana životního prostředí
- Služby pro zemědělství
- Ekologické technologie a stavby
- Bioprodukty
- Výrobní a zemědělská družstva

7. SHRNU TÍ

I přes dlouhou historii pořádání výstav je výstavnictví jako profesní obor stále na začátku. Je to totiž obor stále se rozvíjející a není možné jeho vývoj pozastavit natož úplně zastavit. Je třeba při pořádání výstav neustále sledovat nové trendy a objevovat další prostředky pro prezentaci exponátů, a to nejen rostlinného původu. Dnes už nestačí jen vytvořit nový výstavní prostor a do něj umístit vystavovaný objekt. Je třeba tento objekt oživit různými vizuálními prostředky, či digitálními projekcemi.

Česká republika neustále drží krok se světovými výstavami, má řadu vyhlášených výstavních a veletržních akcí. Bohužel však co se týče zahradnických výstav, nejsou zdaleka na úrovni výstav světových. Jsou to spíše národní výstavy s menším podílem zahraničních účastníků. Jde navíc o výstavy především veletržního charakteru. Po dlouhé době zde byla snaha o uspořádání veliké krajinné výstavy v Chebu, na úrovni těch světových. Výstava se ale u odborníků neshledala s velkým uznáním. U této výstavní akce nešlo o nedostatek financí, který často bývá hlavní příčinou neúspěchu, šlo především o nepřípravenost na akci takového měřítka. I tak je možné přičíst výstavě výrazné pozitivum, pokud by měla sloužit jako příprava na konání dalších podobných akcí na našem území.

Výstavy jakými jsou Flora Olomouc, Země Živitelka, nebo Zahrada Čech v České republice jsou spíše výstavy pořádané pro laickou veřejnost, a protože jejich návštěvnost je vysoká, není proto důvodu ze strany pořadatelů výstavy více zprofesionalizovat. To jim ale ubírá na atraktivnosti a neláká tolik zahraniční návštěvníky, především z řad odborníků. V České republice chybí snaha vytvořit alespoň jednu výstavu, která by splňovala evropské parametry, jak tomu bývalo dříve u Flory Olomouc. Snaha o vytvoření takovéto výstavy by měla být cílem rozvoje zahradnického výstavnictví v příštích letech.

8. ZÁVĚR

Rychlé změny životních podmínek a úrovně se odrážejí i na výstavnictví. Prezentace dnešního výstavnictví je zcela jistě odlišná od prezentace konané za 10 let. Je to především nástroj pro předvedení lidské práce, a ta prochází v dnešní přetechnizované době největšími proměnami. V posledním období ale přichází snaha o zachování životního prostředí, a tak je nanejvýš možné, že v budoucnu budou výstavy sice procházet velkými změnami, na druhé straně s větším ohledem na vyvážení rovnováhy mezi přírodou a člověkem. Kromě návratu k přírodě lze předpokládat i požadavek na lepší organizaci výstav. Na profesionálnější přístup z hlediska přípravy konání akcí, výměny informací i výběru z pohledu návštěvníků. To sebou ponese i rozvoj odborných znalostí, urychlení vývoje v oblasti vědy a rozvoj kultury. Do budoucna se bude stále více rozlišovat specializovaný veletrh od výstavy tématické.

9. ABSTRAKT

Although a long history of exhibitions is organisation of exhibitions like a profession still at the beginning. It is still growing profession and it is almost impossible to toll nor stop this development. It is still necessary to check all new trends of exhibitions' organisation and develop new tools for presentation of objects. These days it is not enough to create new exhibition area and install there an object. It is necessary to variegate this object by the visual gauges or digital projections.

Czech republic has world level of exposition, has many reputable exhibitions, too. Unfortunately this exhibitions aren't in horticultural section. We have good exhibitions like Flora Olomouc, Země Živitelka or Zahrada Čech , but they have only national character. Endeavour to make big international horticultural exposition should be tendency for next years.

10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- KREŠLOVÁ, Martina. Wwww.garten.cz : architektura zahrady [online]. 2001-2007 [cit. 2006-06-23]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.garten.cz/daz/texty.php?idc=19980618&stext=06/1998>>.
- OTRUBA, Ivar. Zahradně architektonická tvorba : Část zahradnické výstavnictví. Prof.Ing. Ivar Otruba, CSc.. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2002. 59 s. Skriptum. ISBN 80-7157.363-9.
- DENK, Zdeněk. Výstavnictví a veletržní tvorba : Pro předmět interier a výstavnictví. Ediční středisko VUT Brno. Brno : VUT Brno, 1984. 86 s. Učební texty vysokých škol.
- BUGA '07 Gera und Ronnenburg [online]. 2007 [cit. 2007-05-23]. Aktualizováno denně. Text v němčině. Dostupný z WWW: <www.buga2007.de/>.
- IGA Park Rostock [online]. 2002 [cit. 2007-05-16]. Text v němčině. Dostupný z WWW: <www.iga-park-rostock.de/_cmsdata/>.
- Floriade, The Flower festival [online]. 2002 , July 23, 2002 [cit. 2007-05-16]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <http://www.cronicas-dalilian.com.br/cronica_lilian_12_eng.htm>.
- Krajinná výstava bez hranic : Marktredwitz 2006. Zahrádkář. 2006, roč. XXXVIII., červen 2006, s. 45-50. Dostupný z WWW: <www.zahradkari.cz>.
- DUFEK, Vladimír. Krajinná výstava bez hranic. TIP zahradních center CS. 2006, č. Léto 2006, s. 15-20.
- Krajinná výstava bez hranic : Otevřela své brány. Zahrádkář. 2006, roč. XXXVIII., červenec 2006, s. 45-50. Dostupný z WWW: <www.zahradkari.cz>.
- NOVOTNÁ, Gražyna, FINGER , Jiří. Národní a tématické expozice na Floriade. Zahrada - Park - Krajina : Zahradnické výstavnictví. 2003, roč. XII., č. 6/2002, s. 25-35.
- ZAVADIL, Bohumil, FINGER , Jiří. Floriade 2002 : Stříbrná Floriade 2002, Česká zahrada na Floriade Amsterdam očima architekta. Zahrada - Park - Krajina : Zahradnické výstavnictví. 2003, roč. XII., č. 6/2002, s. 25-35.
- STUDENÁ, Zuzana. Wwww.garten.cz [online]. 2007. Olomouc : 2001-2007 , 21.03:2007 [cit. 2007-05-16]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.garten.cz/a/cz/811-flora-olomouc-2007-rajska-zahrada-plna-jarnich-kvetin/>>.
- Výstaviště Flora Olomouc [online]. 2006 , 11.6.2006 [cit. 2007-03-26]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.flora-ol.cz/view.php?cisloclanku=2006060009>>.

- Zahradnické noviny [online]. Hortinfos, 1998-2005 [cit. 2006-04-22]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://hortinfos.cz/zpravyz.asp>>.
- Výstaviště české Budějovice [online]. 2006 [cit. 2007-06-04]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.vcb.cz/vystaviste.php?cze/kalendar-akci/zeme-zivitelka/9/>>.
- Výstaviště Zahrada Čech Litoměřice [online]. 2006 [cit. 2007-05-27]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.zahrada.cech.cz/vystava/2007/zahrada-cech>>.

11. SEZNAM ILUSTRACÍ

TABULE 1 – SVĚTOVÉ VÝSTAVY

- (A) – Londýn 1851 – Crystal Palace (www.victoriastation.com)
- (B) – Paříž 1867 – Plakát k výstavě (www.wikipedia.org)
- (C) – Vídeň 1873 – Rotunda (www.wikipedia.org)

TABULE 2 – SVĚTOVÉ VÝSTAVY

- (A) – Philadelphie 1876 – Hlavní výstavní palác (www.wikipedia.org)
- (B) – Eiffelova věž (foto Kristýna Vodičková 2002)
- (C) – Chicago 1893 (www.wikipedia.org)

TABULE 3 – SVĚTOVÉ VÝSTAVY

- (A) – Světová výstava Buffalo 1901 – The Court of Fountains (www.expomuseum.com)
- (B) – Světová výstava Saint Louis 1904 – Palace of Industrie (www.expomuseum.com)
- (C) – Světová výstava Brusel 1910 – The Grand Palais (www.expomuseum.com)
- (D) – Světová výstava San Francisco 1915 – The Tower of Jewells a Palace of Liberal Arts (www.expomuseum.com)
- (E) – Světová výstava Barcelona 1929-30 – The Barcelona Pavilion (www.expomuseum.com)

TABULE 4 – SVĚTOVÉ VÝSTAVY

- (A) – Světová výstava New York 1939-40 (www.expomuseum.com)
- (B) – Světová výstava Brusel 1958 – The Atomium (www.wikipedia.org)
- (C) – Světová výstava Osaka 1970 – Japanese Gas industry Pavilion (www.expomuseum.com)
- (D) – Světová výstava Tsukuba 1985 – The Sumitoma Pavilion (www.expomuseum.com)
- (E) – Světová výstava Sevilla 1992 – Barqueta Bridge (www.wikipedia.org)

TABULE 5 – VELKOLEPÁ JUBILEJNÍ VÝSTAVA PRAHA

- (A) – Průmyslový palác (www.infocesko.cz)
- (B) – Pavilon českých turistů (www.wikipedia.org)
- (C) – Staročeská chalupa (www.wikipedia.org)
- (D) – Křížikova fontána (www.wikipedia.org)
- (E) – Vstupní brána od Rudolfa Brunera (www.wikipedia.org)
- (F) – Nová železná věž na Petříně (www.blesk.cz)

TABULE 6 – VÝSTAVNÍ AREÁLY TRÍDĚNÉ PODLE POLOHY

- (A) – Areál na okraji kompaktního města - Brno (www.brno.cz)
- (B) – Areál v centru města – Stuttgart (OTRUBA,2002)
- (C) – Areál v regionální poloze – Floriade 2002 (OTRUBA,2002)

TABULE 7 – FLORIADE 2002, NIZOZEMÍ

- (A) – Mapa areálu výstavy Floriade 2002 (Zahrada-park-krajina, 6/2002)
- (B) – Letecký snímek části výstavního areálu Floriade 2002 (www.inspider.info)
- (C) – Pohled z vrcholku Big Spotters´ Hill (<http://fotocesty.wz.cz>)

TABULE 8 – FLORIADE 2002, NIZOZEMÍ

- (A) – Big Spotters´ Hill (www.muzeum.vyskov.cz)
- (B) – Česká národní expozice (<http://fotocesty.wz.cz>)
- (C) – Německá národní expozice (Zahrada-park-krajina, 6/2002)
- (D) – Japonská národní expozice (www.muzeum.vyskov.cz)
- (E) – Expozice orchidejí (www.muzeum.vyskov.cz)
- (F) – Harry Esselink „Verstaalde Eenvoud“ (Zahrada-park-krajina, 6/2002)

TABULE 9 – IGA 2003, NĚMECKO

- (A) – Plán výstavy IGA 2003 (www.iga-park-rostock.de)
- (B) – Letecký pohled na část výstavního areálu (www.iga-park-rostock.de)

TABULE 10 – IGA 2003, NĚMECKO

- (A) – Weidendom (www.iga-park-rostock.de)
- (B)+(C) – Květinové výsadby IGA 2003 (www.iga-park-rostock.de)
- (D)+(E) – Interiérové expozice IGA 2003 (www.iga-park-rostock.de)
- (F) – Garten des Poseidon (www.iga-park-rostock.de)

TABULE 11 – IGA 2003, NĚMECKO

- (A) – Národní tématické expozice Japonsko (www.lac.com.cn)
- (B) - Národní tématické expozice Čína (www.iga-park-rostock.de)
- (C) - Národní tématické expozice Keňa (www.lac.com.cn)
- (D) - Maurská tématické expozice (www.lac.com.cn)
- (E) - Národní tématické expozice Indie(www.lac.com.cn)
- (F) - Národní tématické expozice Slovensko(www.lac.com.cn)

TABULE 12 – IGA 2003, NĚMECKO

Statistické údaje výstavy IGA 2003 (www.iga-park-rostock.de)

TABULE 13 – BUGA 2007, NEUE LANDSCHAFT RONNEBURG, NĚMECKO

- (A) – Plán výstavního areálu BUGA 2007 – Neue Landschaft Ronneburg (www.buga2007.de)
- (B) – Letecký pohled na Neue Landschaft Ronneburg

TABULE 14 – BUGA 2007, NEUE LANDSCHAFT RONNEBURG, NĚMECKO

- (A) – Entdeckerturm (www.buga2007.de)
- (B) – Drachenschwanz – Brücke (www.buga2007.de)
- (C) + (D) – Thüringen Welten (www.buga2007.de)
- (E) – Landschaftstheater (www.buga2007.de)

TABULE 15 – BUGA 2007, HOFWIESENPAK GERA, NĚMECKO

- (A) – Plán výstavního areálu BUGA 2007 – Hofwiesenkamp Gera (www.buga2007.de)
- (B) – Letecký pohled na Hofwiesenkamp Gera (www.buga2007.de)

TABULE 16 – BUGA 2007, HOFWIESENPAK GERA, NĚMECKO

- (A) – Villa Jahr (foto Zdeňka Šupková, 2007)
- (B) +(C) – Květinové výsadby Gera (foto Zdeňka Šupková, 2007)
- (C) +(E) – Expozice hrobů (foto Zdeňka Šupková, 2007)
- (F) – Interiérová aranžmá (foto Zdeňka Šupková, 2007)

TABULE 17 – BUGA 2007, NĚMECKO

Statistické údaje BUGA 2007 Gera a Ronneburg

TABULE 18 – „GARDEN“ – CHELSEA FLOWER SHOW, VELKÁ BRITÁNIE

- (A) – The Suber Garden (www.rhs.org.uk)
- (B) – Perpectum (www.rhs.org.uk)
- (C) – The Sun Chariot Garden (www.rhs.org.uk)
- (D) – The Giving Garden (www.rhs.org.uk)
- (E) – Realistic Retreat (www.rhs.org.uk)

TABULE 19 – „GREAT PAVILION“ - CHELSEA FLOWER SHOW, VELKÁ BRITÁNIE

- (A) – Vítězné aranžmá od Angely Turner (www.rhs.org.uk)
- (B) - Vítězné aranžmá Sarah Horne (www.rhs.org.uk)
- (C) - Vítězné aranžmá Handbridge Flower Club (www.rhs.org.uk)
- (D) – Expozice Natcutts Garden Center a Mattocks Roses (www.rhs.org.uk)
- (E) – Ukázka Alpine Garden Society (www.rhs.org.uk)

TABULE 20 – FLORA OLOMOUC

- (A) – Areál výstaviště Flora Olomouc (www.flora-ol.cz)
- (B) – Tropický skleník (www.flora-ol.cz)
- (C) – Hlavní alej ve Smetanových sadech (www.wikipedia.org)
- (D) – Památník Bedřicha Smetany v sadech (www.wikipedia.org)

TABULE 21 – FLORA OLOMOUC

- (A)+(B)+(C) – Ukázky expozic jarní etapy výstavy 2006 (foto Iveta Zadinová, 2006)
- (D)+(E) – Ukázky expozic letní etapy výstavy 2006 (www.flora-ol.cz)

TABULE 22 – KRAJINNÁ VÝSTAVA CHEB A MARKTREDWITZ

- (A) – Plán areálu výstavy města Cheb (www.mestocheb.cz)
- (B) – Plán areálu výstavy města Marktredwitz (www.marktredwitz2006.de)

TABULE 23 – KRAJINNÁ VÝSTAVA CHEB A MARKTREDWITZ

- (A) – Pohled na část areálu chebské výstavy (foto Jiří Velebil, 2006)
- (B) – Křídlo anděla (foto Jiří Velebil, 2006)

(C) – Interiérové expozice (foto Tomáš Prinz, 2006)

(D) – Exteriérová expozice (foto Tomáš Prinz, 2006)

TABULE 24 – ZAHRADA ČECH, LITOMĚŘICE

(A) – Výstavní areál v Litoměřicích (www.zahrada.cech.cz)

(B) +(C)+(D) - expozice Tržnice Zahrady Čech 2006 (www.zahrada.cech.cz)

(E) – expozice Zahrada Čech 2006 (www.zahrada.cech.cz)

TABULE 25 – ZEMĚ ŽIVITELKA, ČESKÉ BUDĚJOVICE

(A) – Mapa výstavního areálu Českých Budějovic (www.vcb.cz)

(B)+(C) – Expozice zemědělské techniky (www.vcb.cz)

TABULE 26 – ZEMĚ ŽIVITELKA, ČESKÉ BUDĚJOVICE

Přehled auditovaných dat výstavy v jednotlivých letech